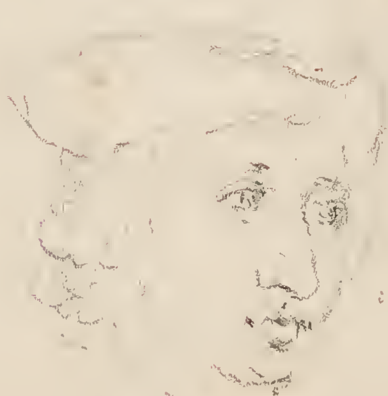
Will James.
Nov 8. 1713.

1994 3

DE IMPERIO *SOLIS* ac *LUNÆ* IN *Corpora Humana*, ET Morbis inde oriundis.

AUTHORE
RICHARDO MEAD, M. D. S. R. S.
Et in Nosocomio Divi *Thomæ Lond.* Medico.

Rationalem puto esse debere Medicinam; Instrui verò ab evidentibus Causis, obscuris omnibus non à Cogitatione Artificis, sed ab ipsâ Arte rejectis. Cels. *in* Præf.

LONDINI:
Impensis RAPHAELIS SMITH ad Insigne Bibliorum in Porticibus Bursæ Regalis, in Vico *Cornhill*. *A. D.* MDCCIV.

PRÆFATIO.

CUM Varium ab omni ævo fuerit, pro diversis inter se Philosophorum Decretis, Medicinæ Studium; mirari subiit aliquoties, post feliciter jam ante aliquot annos promotam Causarum Naturalium Indagationem, non ea accessisse Salutari Arti Incrementa, quæ à rectiùs institutâ Ratiocinatione sperare fas erat.

Quantum profecerint in Rerum Cognitione Sapientiæ Consulti, ab adjunctis Disquisitioni de Naturâ Geometricis Rationibus, Authoribus imprimis Galileo, Keplero, Torricellio & Neutono, *Nemo in his Sacris vel mediocriter versatus ignorat. Et Conjecturis tamen adhuc scatet Medicina, & vixdum Scientiæ Titulum meretur.*

Id num Artis ipsius Indoli debeatur, quæ certa Principia respuat; an potiùs Medicis vitio

tio vertendum ſit, quòd obliquum Tramitem inſiſtentes, noluerint tamen, Laboris Tædio, redire in Viam; aliàs fortaſſis dabitur Diſputandi occaſio. Interim, ut manifeſtum fiat, quantum proſit Medentibus, tum in Cauſis, tum in Remediis Morborum inveniendis, Geometriæ *Studium, difficillimam Quæſtionem,* De Quarundam Ægritudinum Circuitibus *explicare inſtitui; quæ quidem talis eſt, ut ſolâ hujus Diſciplinæ ope inveſtigari queat.*

Coactus idcirco sum in hac Disputatione paulo accuratiores inire Numerorum Rationes, quàm quas requirere videtur Res Medica; non quo præcludam aditum ad Disquisitiones nostras Iis omnibus qui Geometriam non callent, sed ut Illis satisfiat qui summam in explicandâ Rerum Naturâ ἀκρίβειαν desiderant; & ne quis fortasse putet, nos pro Causis Mechanicis fictas Hypotheses, pro ipsis Naturæ Legibus inania Commenta venditare.

Ne-

Negligant tamen per Me licet, qui nullo Mathematicarum Disciplinarum Studio tenentur, hanc Operis nostri partem; Nullam Ego Calculis Algebraicis *gloriolam aucupabor unquam, qui sentio quàm mihi sit ad hasce Animi Exercitationes mediocre nimis Ingenium. Et erunt, ut opinor, in Schedulis his* Historiæ *aliquot* & Monita, *quæ etiam Illis qui omnia Ratiocinia in Arte nostrâ despuunt, solam Experientiam Ducem secuti, Usum*

ali-

aliquem in Medendo præbeant; qui quidem nostri omnis qualiscunque Laboris Finis est.

Latè patet iste in quo decurrimus campus, neque uno tantum modo innumeris, inter quos miseri vitam trahimus, Doloribus opitulamur; Tum Experimentis, *Tum* Ratione, *constat Medicina; & qui* huic *minimè fidit, eo saltem certiori spe Salutem promittit Ægrotantibus, quo* illis *instructior ad Artem accingitur.*

At

At utrumque ſane auxilium deſiderat Res Medica, ut quibus ſuperſunt Exempla , *hos non deficiat* Scientia, *quæ illa variis Caſibus accommodare docet.*

Quanquam enim ſobriis fortaſſis & frugi Hominibus, quales fuiſſe primos Mortales accepimus, adverſus infirmæ Valetudinis incommoda, ſatis fuerit præſidii in perpaucis Remediis, quæ Caſus oſtenderat, & comprobârat Uſus ; tamen, ſucceſſu

temporis, poſtquam Corpora vitiârant Deſidia & Luxuria, aliâ ſæpe atq; aliâ Curatione opus erat; cùm quærere jam neceſſe eſſet non tantum quid Morbum fecerat, ſed & quænam Ratio communem ipſius Naturam atq; Indolem in hoc aut illo immutârat.

Hinc mederi oportere, *dixit* Hippocrates (*a*), & communia & propria intuentem; *quoniam, ut rectè* Celſus (*b*),

(*a*) Epidem. lib. 1. (*b*) In Præf.

Inve-

Inveniuntur in quibus aliter, atque in cæteris, idem eveniat; & Causæ quoque æstimatio sæpe Morbum solvit.

Neque aliâ sane de causâ, cessasse per septingentos annos, à Trojano, *nimirum ad* Peloponnesiacum *Bellum, Medendi Studium, memoriæ prodidit* Plinius (*c*), *quàm quòd cùm nova jam non raro inciderent Morborum genera, neq; pares huic operi esse poterant qui solo*

(c) Lib. 29. in Procem.

Usu Medici evaserant, sibi vendicârint Sapientiæ Cultores salutarem Professionem, quæ sine Naturæ rerum Cognitione trunca & debilis deprehendebatur.

Hinc de eodem illo Intervallo refert Celsus (*d*), Habitam esse Sapientiæ Partem Medendi Scientiam, ut & Morborum Curatio, & rerum Naturæ Contemplatio sub iisdem Authoribus nata sit.

(*d*) Loco citat.

Et

Et eſt quidem in rem noſtram quàm maximè, hìc indicare, Geometras *reverà inſignes fuiſſe illos* Philoſophos *qui prima poſuerunt antiquitùs Artis noſtræ fundamenta.*

Excelluit inter omnes Sapientiæ Magiſtros illis temporibus Pythagoras, *qui tantam acquiſivit laudem à Medicinæ peritiâ, ut circumferret vulgò fama,* Peragraſſe Ipſum Civitates non Docendi ſed Me-

dendi

dendi caufa (*e*). *At eximii fimul erant hujus Viri in* Mathematicis Difciplinis *Progreffus. Id teftantur Duo imprimis nobilia Ipfius Reperta, alterum* de Quadrato lateris in ὀρθογωνίῳ Triangulo recto angulo fubjecti Quadratis laterum eundem continentium æquali; *alterum* de Area Parabolæ, *quam demonftraffe primum ipfum Author eft* Proclus (*f*); *&* *ob hoc quidem potius quam*

(*e*) Ælian. Var. Hift. *lib.* 4. *cap.* 17. *Vide &* Diog. Laert. (*f*) *lib.* 4. ad primum Euclid.

illud

illud Inventum, Hecatombam *illum immolaſſe credidit* Plutarchus.

Audivit Hunc in Italica *Scholâ* Empedocles, *divino ingenio Vir, qui abdita Naturæ Penetralia rimatus, illa præſtitit in Arte noſtrâ quæ fruſtra quis ab* Empirica Medicina *ſperâſſet.*

Inciderat in Agrigentum, Natalem Urbem, gravis Peſtilentia, comperit mox ille cauſam, & occluſis Montium

qua-

quarundam Faucibus per quas ſpirantes inſalubres Venti importarant Contagionem, avertit Malum (*a*).

Pari beneficio & Selinuntios *affecit*, quos cum circum alluentis Fluvii Vitio & Putore invaſerat Lues, duos Ille vicinos Amnes in hunc derivari juſſit, quo pacto, concitato Flumine & purgato Alveo dulceſcebant paulatim

---

(*a*) Plutarc. in Lib. *περὶ πολυπραγμοσύνης*, & in illo contra Colot.

Aquæ,

Aquæ, & graſſari deſiit Peſtis (*b*).

Ideò imprimis memoratu dignæ ſunt hæ Hiſtoriæ, quoniam nullis cedere Remediis Contagioſos Morbos, *ad iram Deorum vulgo relatos, credidit Antiquitas; in utroque verò Caſu auxilium indicavit* Mechanica Scientia; *& à conſimilibus, denique cauſis non rarò hujuſmodi Calamitates in-*

(*b*) Diog. Laert. Lib. 8. Segm. 70.

ferri, innumeræ Authorum Observationes fidem faciunt.

Præceptorem, ut quidam crediderunt, ipsius Hippocratis, Democritum, Geometriæ *pariter ac* Medicinæ *Studium commendavit. Scripsit Ille* De Contactu Circuli & Sphæræ, de Geometricis, de Lineis ratione carentibus, *simul &* De Natura Hominis, de Humoribus & de Pestibus *Libros* (*a*).

(*a*) Diog. Laert. in Vitâ Democr.

Per

Per Hos quidem & Horum ſimiles Viros increvit hæc Profeſſio ad Hippocratis *uſque tempora. Is cùm* Vulgi Superſtitionem, Empiricorum Audaciam, & Simulationem inanemque Sophiſtarum Oſtentationem, *Artis Proceſſibus maximè obſtare deprehenderet; ad illum finem Scripta ſua referebat, ut hiſce Impedimentis & Difficultatibus iret obviam. Et* Religionibus *quidem obſiſtere docet in aureolo* de Morbo Sacro *Libello; ubi*

multus eſt in patefaciendis illorum hominum Fraudibus ac Falaciis, qui Pietatis erga Deos *ſpecie & obtentu* Inſcitiam ſuam *velabant*, Incantamentis & Luſtrationibus *Morbos depellere profitentes, quos* Medicamentis *non poterant.*

In Libris de Arte, de Decoro, & de Præceptionibus, *tum contra Illos qui Artem eſſe negantes Medicinam, Experimenta tantùm ſpectabant; tum eos qui perverſo more hanc colebant, prolixè & acutè diſputat.*

Et

Et animadvertere quidem lubet, quoniam in partes trahi video à quibuſdam, invitum licet, Divinum Senem, Mechanicum *ubique* Ratiocinandi genus, *in hiſce Tractatibus à Medicinæ Parente probari & commendari*; Laudo (*inquit ille*) Ratiocinationem, modo ex iis quæ Senſus comprehendunt, aut Experimenta oſtendunt, naſcatur, & rite ex his quæ comparent Concluſiones colligat. —— Quod ſi non legitima Inductione proce-

procedat, verum ex Opinionum Commentis proficiſcatur, Moleſtias & Difficultates graves affert (*a*).

Illuſtrantur & confirmantur hæc ab iis quæ de Priſca Medicina *differens, inculcat Ipſe; Poſtquam enim* ſimillimos eſſe pleroſque Medicos imperitorum Navium Gubernatorum *pronunciaſſet*, quorum dum tranquillo Mari & ſecundis Ventis vehuntur, non deprehenditur

(*a*) Lib. de Præcept.

henditur Artis Inſcitia; at ſi forte gravior Cœlum contraxerit Tempeſtas, conſtat mox illorum Culpa factum eſſe Naufragium; Cognoſcendas imprimis eſſe *docet* Rerum Facultates, non fingendo aut excogitando, ſed Vires quas in Corpus noſtrum habent & exercent, inveniendo; in quo tum Humorum Affectiones, tum Partium Figuras perpendere oportet; quarum nimirum quædam ex ampliore Sinu in anguſtum Apicem coeunt; quædam

dam expaſſæ ſunt ; aliæ teretes & Cylindraceæ ; aliæ denſæ ; aliæ denique raræ & laxæ.

Hæc eſt illa Sapientia *quæ* cum Studio Medicinæ conjungenda eſt ; *quâque* inſtructus Diis par evadit Artifex (*b*).

Sed ego fuſiùs iſta non exponam. Ex dictis manifeſtum eſt, Σοφιςαὶς *appellare Artis Ma-*

(*a*) Lib. de Decor.

giſtrum

giſtrum Illos qui fictis ſuper Cauſis argumentantur; At Ἔργῳ Ἰήτρους *habere hos qui ex perſpectis Naturæ Legibus & cognitâ Corporis animalis fabricâ ratiocinantur. Quod in Illorum gratiam moneo, qui quaſi nihil intereſſet inter commentitias* Philoſophorum Ὑποθέσεις *& certas* Geometrarum Concluſiones, *ita deſpiciunt & coram indoctâ Plebe irrident utiliſsimam Diſciplinam.*

Næ illi craſſâ (*ne dicam* invitâ) Minervâ, *tum Philoſo-*

phiam tum Medicinam colunt. *Longè enim diſcrepant ab* Illorum Opinionibus Horum Rationes. *Qui* Hypotheſin *condit, veriſimilia ſequitur, & id imprimis agit, ut Eventibus & Phænomenis ſolvendis pares ſint & reſpondeant Poſitiones. Contrà,* Mechanica Θεωρία *Demonſtrationibus conſtat, quas aut ex Corporum Figuris colligit Geometriam edoctus, aut ex cognitis jam & manifeſtò compertis Motûs Legibus neceſſariâ Inductione, pertexit.*

Exem

Exemplis Res iſta fiet illuſtrior; Concinnavit de Corporum Gravitate Suſpiciones & Conjecturas Carteſius, *nec quicquam inde in Naturæ Rerum cognitione profecit; at* hujus *Leges, nullâ habitâ Cauſæ ratione,* Geometricè *perſecutus* Neutonus, *ipſam Mundi Fabricam Contemplationi noſtræ ſubjecit.* Morborum Soporiferorum Ideam *commentus eſt* Williſius, *unde diſcimus ſuperfuiſſe Authori Verba, defuiſſe Medendi Scientiam;* Horum

verò ipſorum Hiſtoriam & Symptomata ad Mechanicas Rationes *exigens* Bellinius, *tum ad* Notitiam *tum ad* Curationem *gravium Malorum patefecit Viam. Pluribus ſuperſedeo, neq; enim extorquendum eſt illorum Hominum Suffragium, qui datâ operâ Aſſenſus ſuos ſuſtinent, & in ipſo Sole Caligant.*

Et hæc quidem hactenus. Quod ad noſtram hanc Opellam attinet, Lectorem Ego Neutoniana *aliquantulùm doctum deſidero, aut qui ea ſaltem intellexerit*

tellexerit quæ ad Sensum Summi Philosophi de Æstibus Maris *in* Actis nostris Philosophicis (*a*) *luculenter exposuit Vir omnibus bonis Literis eruditissimus* E. Halleius.

Cùm meum super hisce Edendis Consilium cum amicissimo A. Pitcarnio, *ad Reipublicæ Salutem & Artis Incrementum nato Medico, per Literas communicâssem, laudavit ille Institutum, & pro eâ quâ est Hu-*

(*a*) *Num.* 226.

manitate, Mihi è Theſauro ſuo inſtructiſsimo Hiſtorias de Quorundam Morborum Recurſibus, *perlibenter ſuppeditavit. Has, non levia Libelli noſtri* Ornamenta, *idoneis quaſq; locis expoſui, gaviſus Viri in hiſce Studiis Principis Teſtimonio Sententiam noſtram confirmâſſe, eo magis quoniam æquum erat alienis potiùs quàm propriis Obſervationibus* Novæ Theoriæ *afferre fidem.*

Quod ſupereſt, neq; id ſane de nihilo eſt, quòd Rerum Conditoris

ditoris Opt. Max. Sapientiam illuſtret noſtra Diſſertatio, & Ipſius Bonitatem miro artificio junctam patefaciat; qui cùm omnibus Viventibus ſummâ Curâ proſpexerit, hoc Bruta inter & Ratione prædita Animantia fecit Diſcrimen, ut cùm fruerentur illa communibus Naturæ Beneficiis, Nobis ultrà liceret, Horum Rationes & Uſus explorare & Dædalæ Molis divinum Opificium contemplari.

Curam deniq;, memoratorum Caſuum ideò perſtrinxi breviter

ter, quoniam quæ Mihi in plerisq; Morbis Notatione maximè digna in dies occurrunt, illa, si neq; animus neq; otia ad Scribendum defuerint, in Publicum aliquando emittere constitui. Tu, interim, Lector, hisce Fruere & Vale.

De

De Imperio Solis *ac* Lunæ *in* Corpora Humana, & Morbis *inde* Oriundis.

Caput I.

MOrborum complurium *Accessiones* & *Circuitus* à *Lunæ* Viribus pendere, ab omni ævo crediderunt Antiqui. Immò quosdam esse qui soli *Astrorum Influxui* originem suam debeant Testimoniis suis comprobarunt; Historiarum enim illorum qui populariter grassantur Morborum Ultimi Scriptores toti sunt in enumerandis *Corporum Cælestium* Motibus & Influentiis. Idcircò *Thessalum* Filium monet *Hippocrates*

pocrates (*a*) ut Arithmeticæ & Geometriæ operam det, quoniam *multum possunt in Ægritudinibus Ortus & Occasus siderum* (*b*).

At verò cùm temporis decursu Philosophorum Decretis accommodari cœpisset Medicina, nec tamen ex his ulli Compagis Animalis cum Astris Consensum explicare aggrederentur, neglectâ paulatim verâ observandi Normâ, non alia Cœlestibus hisce Causis tribuebatur Efficientia, quam quæ à manifestâ Aeris Ambientis Dispositione peti posset; nisi forte excipere velimus quasdam quasi veritatis scintillas quas vanis suis Commentis obscuratas etiamnum jactat Astrologorum vulgus.

Animus itaque est, ut certi aliquid in re perdifficili & recondi-

(*a*) *Epist. ad* Thessalum. (*b*) *De Aere, Aquis & Locis.*

tâ

tâ conſtet, oſtendere primùm *Solis Lunæque* Curſum præter Mutationes quas Anni tempora & tempeſtates hinc oriundæ inducunt, pro variis eorum Stationibus variè Corpora noſtra afficere, & Fluidorum Motus turbare; Inquirere deinde, quinam morbi, quæve in morbis Symptomata hinc trahant originem; & quantum deniq; ad Medicinam rectè faciendam conferant hujuſmodi Ratiocinia.

Perpetua eſt Autorum qui *Hiſtoriam Ventorum* conſcripſerunt Obſervatio; Status Cœli maximè *Ventoſos* incidere in Æquinoctium Vernum aut Autumnale. Notum quinetiam eſt pacatum alioquin Aera *Ventorum* vi plus minus agitari plerumque Meridie & mediâ Nocte, hoc eſt, *Solè* ad Meridianum Cœli faſtigium, aut ſubter Cœli ima & Meridiano contraria, accedente.

Idem pariter contingere, cum intumescit maximè Maris Æstus, hoc est, *Lunâ* summum Cœli Verticem aut huic oppositum locum tenente. Servant idcircò hæc Tempora quibus Agricultura aut Res Nautica Curæ est. Novam denique Plenámque *Lunam* Tempestates Cœli commutare coortis Ventis, nemini non compertum est. Evolvat qui de his certior fieri cupit, *De Chales de Arte Navigandi* Librum, *Gassendi Philosophiam*, & *J. Goad Astro-Meteorologica.*

Hæc omnia cùm rato & perpetuo Naturæ ordine eveniant, mirum est Philosophos nondum illorum Causas accuratiùs explorasse. Quanquam enim verissimum sit variam esse admodum & à diversis pendere Principiis *Ventorum* Originem, at nihilominus constans adeo & certus statis temporibus horum

Recur-

Recursus, unam aliquam necessariò quæ constanter & eodem modo agat, habet à Naturâ Causam.

Jamdiu compertum est, *Aera* Terram nostram ambientem esse Fluidum subtile virtute elasticâ præditum, cujus inferiora à superioribus premantur: Vis verò cujuscunq; Partis undiq; in Orbem æqualiter se diffundat. Hinc fit, ut si externa quælibet Causa Gravitatem hujus Elementi in quovis loco minuat, ea simul efficiat ut ruat confestim in eam sedem ab omni parte circumfusus *Æther*, usq; dum restituatur in toto Ambiente Æquilibrium, quod in omnibus corporibus fluidis locum obtinere necesse est.

Hujusmodi quivis Impetus *Ventum* faciet, qui nihil est aliud nisi concitatior *Aeris* motus versus certam aliquam Mundi Plagam. Inquiren-

quirendum igitur erit num ſuppetat univerſalis quæpiam Cauſa quæ preſſionem Aeris enumeratis modò temporibus immutet, hæc enim quæcunque ſit, Ventos & ſi quæ alia hinc pendent Phænomena, per certa illa Intervalla, recurrere faciet.

Æſtus Maris reciproci tum miro quo fluunt Ordine, tum inſigni quam Animantibus ferunt utilitate, nunquam non invitarunt ad ſui Contemplationem illorum ingenia, qui ſtudio Naturæ tenebantur. Aſt fruſtrà tamen tentarunt omnes nobile hoc Divini rerum Conditoris Artificium, uſque dum altiùs petita *Principia* & Rebus ipſis conſona patefecit Orbi *Newtonus*. Horum demum ope diſcimus, a conjunctis aut ſeparatis *Solis Lunæque* Viribus, quarum tamen effecta incertæ locorum aliorúmque

rúmque Casuum Rationes augent & minuunt, oriri omnes *Æstuum* Varietates. Cúmque memoratæ jam *Aeris* Mutationes iisdem eveniant temoporibus quibus contingunt Maris Fluxus, sintque pariter tum Aquæ Oceani tum ambiens nos Æther Corpora fluida iisdem Legibus Motûs magnâ ex parte subjecta, liquet locum hic habere illud summi Philosophi effatum, horum, nimirum, *Effectuum Naturalium ejusdem generis easdem esse Causas* (*a*).

Quodnam inter hæc discrimen faciat nota illa *Aeris* Virtus quâ caret Aqua; mox dicam; sepositâ tantisper hujus consideratione, hoc constat, sicuti intumescit Mare, sic bis semper vicenis quinisque horis attolli debere ad insignem *altitudi-*

(*a*) *Newton. Princip.* pag. 402.

nem

nem nos ambientem *Aera*, ab attractione Lunæ ad meridianum Cœli fastigium accedentis, ita ut *pro Sphærali* se in *Sphæroidem*, quam vocant, Figuram induat, cujus longissima Diametros producta per *Lunam* transiret. Eandem pariter necessariò sequi Ætheris Intumescentiam, quoties *Sol* ad loci cujusvis Meridianum, aut supra aut infra Horizontem, pervenit. Fieri quinetiam hanc Maximam quando *Luna* Nova vel Plena est, a conjunctis nimirum utriusq; Astri Viribus; Minimam verò quando ea *dimidia* est, quatenus nempe, in contrarias partes trahentibus eo tempore sideribus, sola Virium, quibus alterum alteri præpollet, differentia, effectum pariat. Mediocrem denique eandem fore tem pore quod inter dimidios Lunæ Orbes & Novam Plenámve Lunam medium est.

Præter

Præter hæc, altiùs ſolito ſe attollit *Aer* circa duo *Æquinoctia*, quoniam cùm Æquinoctialis Linea illi Globi Terreſtris Circulo adverſa reſpondeat qui Diametrum habet maximam, utrumque Sidus dum in illa verſatur Terræ eſt Vicinius. Præterquam quod Agitatio Fluidi Sphæroidis in majori Orbe ſe revolventis major ſit, & Vis inſuper Centrifuga, a diurno Telluris Motu orta effectum habeat eò loci longè maximum. Vires acquirent hæ Cauſæ a Novâ Plenâve hiſce temporibus *Lunâ*, ob dictam modo rationem; continget veró circa *dimidios Sideris orbes* his menſibus minima *Attractio*, quoniam *Luna* tunc temporis ab Æquatore maximè declinat. Variæ denique *Lunæ* in *Perigæo* & *Apogæo* Diſtantiæ efficiunt, ut hæ Mutationes paulùm

lùm antecedant Æquinoctium Vernum, Autumnale verò subsequantur.

Omnia hisce contraria eveniunt necessariò, cùm in *Solstitialibus* Circulis hærent duo Sidera.

Ut finem tandem faciam, in iisdem *Parallelis*, ubi *Lunæ* Declinatio est illum Cœli Polum versus qui altissimus insurgit, validissima est *Attractio* cùm illa ad ejus loci Meridianum Verticem accedit, minima verò ubi pervenit ad Meridianum loci oppositi. Quod contrà contingit in *Parallelis* his adversis. Causa est in Sphæroide Terræ Ætherísque Figurâ.

Non alio fundamento nititur tota hæc Ratiocinatio quam *Newtoni* Doctrinâ de Æstibus Maris ad Aerem

rem utcunque accommodatâ. Neque ſane difficile erit ex jam dictis intelligere quâ neceſſitate ſtatis iis temporibus recurrant memorata modo *Ventorum* Phænomena. Proximum itaq; eſt, ut oſtendam, tum quantum attollantur *Oceani Aquæ*, tum quibus de Cauſis ſuperet harum Fluxus *Lunatica Ætheris* Intumeſcentia; quo clarius, quanti illa momenti ſit ad turbandos Machinæ Animalis Motus percipiatur.

Demonſtravit *Newtonus* (a) vim Solis ad Mare movendum eam habere rationem ad Vim Gravitatis quam habet 1. ad 12868200. Eſto illa,

$S. : G :: 1. n.$ Unde $S = \frac{G}{n}$.

(a) *Princip.* Lib. 3. Prop. 36.

Vires pariter Lunæ quibus attollitur Mare esse ad Gravitatem in proportione 1. ad 2031821. Sit hæc,

$$L.\ G :: 1.\ s.\quad \text{Unde}\ L = \frac{G}{s}.$$

Cúmque Vis Centrifuga Partium Terræ a diurno Motu orta sit ad Vim Gravitatis ut 1. ad 291. Esto hæc,

$$C.\ G :: 1.\ e.\ \text{Unde,}\ C = \frac{G}{e}.$$

Hinc,

$$S + L.\ C :: \frac{G}{n} + \frac{G}{s}.\ \frac{G}{e} :: \frac{1}{n} + \frac{1}{s}.\ \frac{1}{e} :: 1.\ \frac{s\,n}{\overline{s+n} \times e} :: 1.\ 6031.$$

Docuit nos idem Philosophus (*a*), Vim *Centrifugam* sub *Æquatore*, A-

(*a*) *Princip.* Lib. 3. Prop. 37.

quas

quas attollere ultrà quàm circa *Polos* intumescunt, ad pedes 85200. Unde, cum ea Vis quæ est ut 6031 Elementum hoc ad ped. 85200, intumescere faciat, junctæ Solis Lunæq; Vires, quæ sunt ut 1, idem ad pedes 14 attollent, nam $\frac{85200}{6031}$ = 14. quàm proximé.

Notum jam est, eo majori Impetu ferri referríque Maris Æstus quo promptius & facilius Virtuti Trahenti obsequi possunt Aquæ. At verò cum positum sit, rationes ineunte *Edm. Halleio*, sagacissimo Geometrâ (*a*) *Aeris* Regionem ad 44 usq; Milliaria diffundi; Aquarum porro Oceani mediocrem Altitudinem, esse dimidii *Milliaris*; Liquet, Spatium a *Sphærâ Aereâ* occupatum

(*a*) *Philos. Transact.* N. 181.

centenis

centenis circiter Vicibus *Oceani* Molem, etiamſi Globus Terræ Aquis undique operiretur, ſuperare.

Hinc major erit in ampliori Orbe circumacti liquidi Ætheris agitatio.

Obſtant præterea accedenti & recedenti Mari, *hìc Scopuli*, *illìc Vada*, & inæquales Littorum *Sinus*. At ſurgentem in altum *Aera* nihil reprimit ; Cujus ea porrò eſt *Tenuitas* & præ *Aquâ* mira *Fluiditas*, ut minimâ Vi facillimè quaquaverſus impellatur & excurrat.

Hoc nunc reſtat ut dicam , Eam locum obtinere in Corporibus quæ *attrahuntur* Legem, ut Vires *attractionis* ſint in *ratione Quadratorum* Diſtantiarum ſuarum *reciprocâ* ; unde validius multo erit ob majorem

hujus

hujus Elementi viciniam, in *Aera* quàm in *Aquas* Solis Lunæque Imperium.

Majoris verò denique momenti eſt Virtutis in Æthere *Elaſticæ* Coſideratio, cujus hæc eſt Conditio & Natura, ut ad *Preſſionem* quæ ei incumbit *Rationem* habeat *reciprocam*. Hinc, diminuto, quod incumbit, Pondere, immane quantum ſe in altum explicabit ſubjectus Aer.

Verum quidem eſt minui *hanc* paulatim & decreſcere, ita ut ultra certum a Terrâ Terminum ſit Momenti nullius; At ideò tamen vel levis hujuſmodi Mutatio parit hic Effectum maximum, quoniam ab illâ fit, ut velociùs Facultatem Trahentem ſequatur circumfuſa Globo Volubilis Materia.

Ista quidem omnia & ejusdem generis alia efficiunt, ut ab eâdem *Vi Lunari Ætheri* quàm *Aquis* longè majores *Æstus* inferantur. Neque patitur hujus Instituti ratio ut operosis *Calculis* quantum ad hanc rem conferant Singula, & quo momento agant, accuratiùs exequar. Ad Propositum satis est, cùm Universalem esse, tum certis Intervallis reverti, dictas Aereæ Regionis Motiones, ostendisse.

Hæc cùm ita se habeant, facile est, ex *Æstibus Maris*, *Reciprocantis* simul *Ætheris* Impetum Conjecturâ assequi. Videmus ab Intumescentiâ ad quatuordecim Pedes, quantâ Vi appellant ad Littora detumescentes Aquæ; Turbines itaq; *Ventorum* concitet necesse est, altiùs longè (ultra *Milliare* forsan) levatus

tus *Aer*, nisi forte præsto sint aliæ quæ his obstent Causæ.

Neq; sane dubitari par est, quin eodem Rerum Opificis Opt. Max. Consilio eveniant hi utriusq; Elementi *Fluxus Refluxúsque*, qui Motibus his reciprocis tum *Aquas Oceani* Stagnationis & Corruptionis Vitiis, quibus Animantibus omnibus noxiæ evaderent, immunes præstat; tum *Fluidi Ætherei* purum & salubrem Statum, sine quo nulla Nobis constare possunt Vitæ Officia, in dies conservat & recreat.

Hujus Artificii Usum experimur quotidiè, Modum verò, quòd sciam, monstravit hactenus Nemo; At non aliud tamen magis spectare debebant Ii, qui in *Apricis* & *Apertis* Locis citissimè convalescere Ægritudinibus confectos, in *Humidis* contrà & *Conclusis*, vel Sanissimos

facilè Morbis corripi, Obſervabant.

Unicum tantum occurrit quod noſtris hiſce Ratiociniis opponi fortaſſis poſſit Argumentum. Nimirum, ſi dicta modò Phænomena a memoratis Cauſis ducerent originem, cùm illæ ejus Naturæ ſint quæ *Aeris* pondus imminuant, debere neceſſariò *Novâ* imprimis *Plenâque Lunâ* ſubſidere in *Barometro Argentum Vivum* ad certum Terminum, quod tamen contrà evenire comperiunt *Ephemeridum Barometricarum* Conditores.

Id ipſum imprimis miratus eſt *Ramazzinus*, *Veriſimile ratus*, *quòd ſicuti in Oceano hiſce temporibus majores Æſtus quàm cæteris diebus Lunaris Menſis Nautæ conſpiciunt*, *ob Dominatum quem ſupra Mare creditur habere Lunare Sidus*, *ita quoq; in Atmoſphærâ notabiliter*

ter aliqua Alteratio in Gravitate apparere debeat; ſed reverà (inquit) *nihil Effatu dignum adnotare licuit; nam in Noviluniis & Pleniluniis cunctorum Menſium nullum ferè diſcrimen in Mercurii altitudine reſpectu præcedentium & ſubſequentium* Dierum *compertum eſt; ſicuti neq; ſilente Lunâ quicquam memoratu dignum obſervatum* (a).

At eximit hunc Scrupulum rectè perpenſa variè librati in *Fiſtulâ Torricellianâ Hydrargyri* Cauſa; Habet illa quidem a *Ventis* originem, qui quamvis Lunarem Actionem perpetuò ſequantur, fieri tamen minimè poteſt, ut Horum Effecta ad eundem modum ubivis Locorum incidant; cùm ea ſit harum Cauſarum conditio, ut *hìc deprimant*, *illìc* verò eodem tempore *attollant* præ-

(a) *Ephemerid. Baromet. Mutin. Ann.* 1694. p. 19.

ter ſolitum ſuſpenſum Liquorem; Diſtracto nimirum & laxato in uno Loco incumbentis *Aeris* Cylindro, cujus Gravitas in alio augetur, ob Acceſſionem denſati, & in Cumulum quaſi coacti *Ætheris*.

Hinc fit, ut nulla ſuper hâc re inſtitui poſſit certa & conſtans Obſervatio; Utque iis Temporibus quæ ſunt *Ventis* maximè opportuna, in horas ferè mutetur altitudo *Mercurii*; Uti de *Æquinoctiis* indicavit jam dictus Author, *Circa hæc* enim *inſignes Variationes, ac præcipuè in Æquinoctio Autumnali inſpexit, eâdem die ad plures Lineas modò aſcendente modò deſcendente Mercurio, qui in Solſtitiis eandem altitudinem quam diebus præcedentibus habebat, prorſus ſervavit* (*a*).

Porrò autem, ab aliis etiam Fontibus, præter jam dictam Cauſam

(*a*) *Ibid.* p. 20.

trahunt

trahunt originem *Venti*, iiſq; inter ſe adeò diverſis, ut incertâ Temporis Locíq; ratione, Horum Effecta ſubſequi neceſſe ſit. Unde ſpirantibus *his* in adverſum, aut in obliquum variis modis, fallit unius tantum Principii rationes ſubducentem Calculus.

Quæ verò incertos hos nullóq; ordine recurrentes *Ventos* concitant Cauſæ præcipuæ, hæ ſunt.

Primò, *Vapores Elaſtici* vi Ignis ſubterranei e Terræ viſceribus erumpentes, & in Æthere a quibuſcunq; Cauſis denſati.

Secundò, *Effluviorum* e variis Corporibus Concurſus ejus naturæ ut Rarefactiones Fermentationéſq; quales a commiſtis *Chymicis* quibuſdam Liquoribus vulgò evenire experimur, excitet. Hujuſmodi enim

enim incidere interdum *Phænomena*, docet nos *Fulminum Meteororúmque* ratio.

Tertiò, *Montes Incendia evomentes* & *Terræ Motus*, quæ Aeris Fluxus ad dissitas usque Regiones propagant.

Quartò denique, *Cometarum* aliorúmque *Siderum* Vires, quæ Solis Lunæque Imperium variè turbant.

His accedit constans illa Fluentis Aeris Causa, *Solis Calor*; Ab hoc enim uti *Generales* illos *Statósq; Ventos* oriri, qui in Mari Zonæ Torridæ, sive quod inter Tropicos jacet, spirant, ingeniosè demonstravit D. *Halleius* (*b*); ita ubicunq; Terrarum *Eundem* Motiones Ætheris

(*b*) *Philos. Transact.* N. 183.

variè

variè mutare posse, certissimum est.

Quinetiam, Scimus *Turbinibus* subinde agitari supernos Cœli Tractus quùm interim tranquillus est & serenus Terram proximè ambiens *Aer*. Et intercedere plurimis in locis increbrescentibus *Ventis* sublimia Montium Juga. Tot tantíque prohibent Casus ne eundem ubique ordinem servent, quæ *Lunarem actionem* consequuntur Effecta.

Quibus sic ostensis, convenit jam demonstrare, quibus de Causis hi qui *intumescente Maris Æstu*, *Novâ Plenâque Lunâ* & *tempore Æquinoctiali* contingunt Ætheris Motus Corporis Animalis Fabricam immutent. In quam rem hæc tenenda sunt.

Primò,

Primò, Animantia omnia quo Spiritum ſuo commodo & ſine labore ducant, *Aere* indigent ad certum modum *gravi*. Pondere nimirum ſuo in inanes Pulmonis Fiſtulas impellitur ſpirabile Fluidum. Quapropter, imminutâ eâ quâ dictum eſt ratione, his temporibus Ætheris ambientis *Gravitate*, minor ſolito in Thoracem haurietur ipſius Portio, quæ cùm minorum ſit virium ad Sanguinem ſubigendum, illiúſque impetum quo ad Cordis ſiniſtrum Ventriculum fluit promovendum, tardiùs conficiet Circulum ſuum hic *Liquor*: Unde parcior erit Fluidi quod in Nervos derivatur *Secretio*.

Deinde, Non *gravis* ſolùm, ſed & *Virtute Elaſticâ* ad definitum gradum, prædītus eſſe debet, qui Reſpirationi idoneus ſit *Æther*. Sicuti enim ille ponderis ſui vi irruit

ruit in *Asperam Arteriam* dum *trahitur* Spiritus, ita dum *redditur*, pelli ſolet, Muſculorum Abdominis ope, in extremos hujus *Fiſtulæ* Ramos, ubi conceſsâ, ob demptam incumbentem Preſſionem, ſe explicandi libertate, illiduntur quaquaverſus Particulæ *elaſticæ* in *Veſicularum* latera, & coarctatis hoc modo *Sanguinis* Canaliculis, motui magis aptum reddunt Vitale Fluidum. Idcircò, quæ hanc *Aeris Facultatem* immutant, turbabunt ſimul Compagis Animalis Motus, memoratæ Cauſæ.

Experiuntur harum Conditionum neceſſitatem Ii, qui altiſſima Montium Cacumina aſcendunt; his enim cum inſigni labore & anguſtiâ ducitur Spiritus, & tantùm non præcluditur; non aliâ de cauſâ, quàm quòd tenuis ſupra modum & purus illic occurrat Æther, hoc

 eſt,

eſt, minùs quam par eſt *ponderoſus* & *elaſticus*, & cujus vix ea hauriri queat portio quæ inflando Pulmoni ſufficiat.

Poſtremò, Incluſam continent Liquores omnes in Corpore animali *Auram* quandam *Elaſticam*, quæ hanc habet naturam, ut Vinculis ſuis ſoluta vires ſuas exerceat in omnes partes. Et hæc quidem Motuum illorum inteſtinorum quos in Sanguine & cæteris Fluidis Vitalibus obſervamus, cauſa eſt. Quorum impetum dum in Canalibus ſuis fluunt, reprimit ſuperficiem corporis ambiens Aer. Imminutâ igitur hujus Preſſione Facultatem habet ſe protinus explicandi *Internus Æther*, pro ratione dempti de externo Elemento Ponderis. Hinc, fermenteſcentibus Humoribus, mutantur minimarum particularum

Cohæ-

Cohæſiones & Nexus, & ultra modum tenſi rumpuntur ſubinde tenuiſſimi Canaliculi.

Non aliâ ratione contingit hoc, quam quâ Animantibus ope *Antliæ Pneumaticæ* eliditur Spiritus; hæc enim anhela primùm fiunt, deinde ſubtracto paulatim Aere intumeſcit corpus, collapſis in anguſtum ita ſub mortem Pulmonibus ut Diſſecantis ſenſum ferè effugiant (*a*).

Duo hìc prius quàm ad alia pergam neceſſe eſt ut moneam; Primum, Effectum maximè notabilem jam expoſitarum cauſarum in his fore quorum imbecillum eſt Corpus & offenſis obnoxia Valetudo; Obſiſtere contrà hiſce *Influxibus* illos quibus eſt in Humoribus impetus major & firmioribus inſtructa Fibris Machina. Hanc ob

(*a*) Vid. *Eſperienze dell' Academia del Cimento.* p.m. 113.

rem, quæ hinc eveniunt interdum Mortalibus mala minime possunt ejus esse momenti ut imminuant Laudem quæ Artificio debetur Supremi rerum Arbitri, qui has Ætheri motûs leges posuit. Optimo Consilio prospexit Divinum Numen *Universis* Animalibus, fieri tamen non potuit quin *Singulis* nonnunquam & Paucis cederet in Detrimentum hæc ipsa Cura. *Solis* Situm & Distantiam a Tellure eo modo disposita esse quis dubitat, qui Rerum Universitati Lucis Calorisq; Diffusione maximè conducat? At nihilo secius noxii interdum evadunt nonnullis in Regionibus nimii Fervores; In aliis, adeò acris est Frigoris, mediâ hyeme, Vis, ut huic ferendæ pares esse non possint quibus est a Naturâ paulo infirmius Corpus; In omnibus, Tempestatum Vicissitudines Morbos

bos quandoq; pariunt. Optimè tamen humano Generi consultum esse, ab omnibus ultrò conceditur. Præterea, sicuti sua habent quiq; allati jam Casus Auxilia, ita tanta sunt *Fluxibus* hisce *Aeris* opposita Obstacula, tot modis ingruentibus hinc damnis occurritur, ut ea nullo loco habenda sunt præ insignibus quæ secum iidem ferunt Commodis, quorum ea est conditio, ut omnibus, quotquot alit Terrarum Orbis, Animantibus usui sint.

Deinde, hoc etiam sciendum est, suas quæq; Vires sortita esse & reliqua Sidera, quæ quamvis Solis Lunæq; Actionem non æquent, conspirant tamen variis modis ad horum *Influxus* in Corpora nostra augendos vel minuendos. Et tanti sane Momenti sunt hujusmodi *Concursus* ut extra dubium sit his quandoq; acceptam referri debere

subi-

fubitam & occultam Morborum Gentibus univerfis ingruentium Vim. Neque aliud Hercules eft *Hippocratis* θεῖον τι (*a*), cujus in Ægritudinibus rationem haberi jubet, quàm Ambientis Terram *Aeris* Status ab Aftrorum Imperio genitus. Uti latiùs alibi dictum eft (*b*).

Hâc denique de Caufâ Antiquorum Obfervationem meruit *Canicula* (*c*), quod Sidus cùm maximum fit & in id tempus incidat ejus Ortus quo radiis Solaribus maximè fervefcit Æther, incrementa hinc neceffariò capient quæcunque nimios Calores confequuntur incommoda; difficilior erit Morborum Cura, & a Febribus ardentibus gravius folito imminebit Mortalibus periculum.

(*a*) *Prognoftic.* 1. (*b*) *Account of Poifons*, Effay 5.
(*c*) *Hippocrat.* De Aere, Loc. & Aq.

CAP.

CAPUT II.

HIS ſic expoſitis, Diſpiciendum jam erit quas præcipuè Corporis noſtri Actiones lædant Periodicæ hæ Liquorum ipſius in Canalibus ſuis Turgeſcentiæ. Neq; propriâ tantum Obſervatione, ſed & ex Medicorum Libris allatis Exemplis noſtra confirmabitur Sententia. Revera enim hujuſmodi Hiſtorias referentibus Authoribus tutò licebit adhibere fidem, cùm nullus hìc ſit *Opinionibus*, quæ corrumpunt plerunque Narrationes, locus ; & nuda conſtet Veritas extra Philoſophorum Ratiocinia poſitis *Caſibus*.

Comitialis Morbus cùm aliàs ſit difficilis, tum hoc ipſo Mirabilis prorſus

prorſus Medentibus viſus eſt, quòd *Novâ* imprimis *Plenâque Lunâ* ſoleat recurrere. *Regit* (inquit *Galenus* (a)) *Luna in Epilepticis Periodos.* Dicti ſunt, hâc de causâ a *Græcis* Scriptoribus hoc malo laborantes Σεληνιακοὶ (b), in Hiſtoriis *Novi Fœderis* Σεληνιαζόμενοι (c), ab Authoribus verò *Latinis*, *Lunatici* (d). Vidit *T. Bartholinus* (e) Puellam *Epilepticam habentem in Facie Maculas, quæ pro variâ Lunæ Phaſi tam colore quàm magnitudine variæ erant. Tantum* (ait Ille) *Corporibus noſtris cum Cœlo Commercium.*

Retulit mihi D. *A. Pitcarnius* ſe Virum inviſiſſe triginta annorum, Corporis habitûs paulo gracilioris, & Temperamenti ad Melancholi-

(a) *De Diebus Critic.* lib. 3. (b) *Alexand. Trallian.* lib. 1. cap. 15. (c) *Matth.* c. 17. v. 15. (d) *Apuleius de Virtutibus Herbar.* c. 9. & 65. (e) *Hiſtor. Anatom. Centur.* 2. *H.* 72.

cum

cum accedentis. Ipſe jam ante novem annos, poſt largum Sanguinis è Naribus Profluvium, de ſubito queſtus erat quaſi humoris alicujus a dextrâ ad ſummum Brachium aſcendentis motu ; hinc Senſibus orbatus humi concidit ; Mox ad ſe rediens, Torpore tenebatur illius Manûs adeò gravi, ut nullus conſtaret Digitis Motus ; Brachium verò dextrum, ipſo invito, ad quatuor horæ *Minuta*, magnâ vi prorſum retrorſum agitabatur, deperdito interea Linguæ uſu. Recurrit a primo quo invaſit tempore, hoc malum ſingulis annis, certo ordine, Menſibus *Martio* & *Septembri*, hoc eſt, circa *Æquinoctium* Vernum & Autumnale, *Novâ Lunâ*: His porrò notabilis eſt iſte Caſus.

Primò, Sæpiùs de nocte quàm de die ingruit Paroxyſmus.

Secundò, Nunquam Pedes aut Brachium ſiniſtrum occupat hujus vis.

Tertiò, Qui jam, a primâ ſcilicet Ægritudinis Acceſſione, invadit *Stupor*, non aufert Senſus. Ambulat enim, urgente ipſo, aut Equo vehitur Æger.

Quartò, Diſcurrente adhuc per manum *Humore*, perſtat digitis Motus, cùm verò jam Brachium tenuit, amittitur ille ſimul cum horum Senſu. Obſidet hinc idem dextram Capitis partem, & violentas parit Brachii Motiones, ad tria quatuórve *Minuta*.

Quintò, Iis Anni temporibus, quibus inceſſit Morbus, bis aut ter nonnunquam horæ ſpatio redit

Torpor,

Torpor, interdum ſemel tantùm intra biduum aut triduum.

Sextò, Deteriorem fecit hanc Infirmitatem *Balnearum* calidarum Uſus; graviores enim ſolito erant qui ſubſequebantur Paroxyſmi.

Septimò, Denique, Labefactatur inſigniter *Memoria*, circa tempus ingruentis Mali.

Fœminas complures ſibi notas teſtatur Vir in Medicinâ prope ſingularis, quæ ad *Lunæ* motum Symptomata *Epileptica* patiuntur; *prægnantes* imprimis, & quibus, cùm maturiùs ſolito *parere* deſierint, defecerunt ante conſuetum tempus *Profluvia* menſtrua. Hæ in ſomnis ſæpè, interdum & de die, his Paroxyſmis tentantur.

Duas porro ſe curâſſe meminit Puellas, quibus Motus *Epilepticos*

apportabat *Luna* ridiculos planè, & qui Morbum quem *Choream Sancti Viti* appellat vulgus referebant. Incerti erant & ad ſimilitudinem Saltationis ferè compoſiti Geſtus; ſuppreſſa quinetiam vigente maximè Paroxyſmo Vox. Hoc Malum laudatis à D. *Sidenhamo* in *Schedulâ Monitoriâ* Medicamentis depellere fruſtrà aggreſſi fuerant, qui *Menſtruos* ipſius Circuitus non animadvertebant Medici.

Mirum prorſus & minimè vulgarem deprehendi non ita pridem Ipſe in Puero hujus Ægritudinis cum *Lunâ* concentum. Erat Ille quinq; circiter annorum, & adeò graves miſerum torquebant *Convulſiones*, ut conclamatum ferè non ſemel jaceret Corpus. Remediis tandem ægrè ceſſit Morbus. At poſt aliquot dies ingruebat denuò,

plenâ Lunâ, ſervantibus *Sideris* Periodos ita conſtanter Paroxyſmis, ut Maris Æſtibus quotidiè reſponderent. Suppreſſa ſemper erat Vox & ablati Senſus affluentibus ad Littora Aquis, refluentibus his ad ſe rediit æger. Animadvertit hoc ipſius Pater, habitat enim ad Ripam *Thamiſis*, & Magiſter eſt Navigii onerarii, quocirca Fluvii Curſus ſedulò ſervare ſolet. Conſtans verò adeò & ſtatus fuit reciprocantis Mali ordo, ut de Lecto non ſemel ſurrexerit Parens ad ea quæ ſui erant Muneris agenda, Clamoribus Filii Senſum, diſcuſſâ Paroxyſmi vi, recuperántis, è Somno ſuſcitatus, & de *Refluxu Fluminis* certior factus. Manſit per quatuordecim dies hæc Morbi conditio, ad *Novam* nimirum *Lunam*, quo tempore, è ſiccæ Scabiei, quæ ab admoto in initio Mali (uti mihi ſæpe

in

in hujusmodi Casibus Mos est) Occipiti Emplastro *Epispastico*, summum Verticem obduxerat, avulsâ Crustâ, profluxit inopinatò magnâ copiâ serosus & limpidus Humor. Levabat ægrum diris Cruciatibus hæc Eruptio; Hinc id magno studio agebam, ut perstaret ad longum tempus hoc è Capite *Liquoris* Effluvium; & impositis quæ supercrescentem Carnem coercent Cataplasmatis, res ex voto successit. Cùm verò tæderet tandem hujus Curæ Parentes, inducta est Ulceri Cicatrix, Et purgato ter quatérve, sub *Novam* imprimis *Plenámque* Lunam, *Mercurio dulci* & Pharmacis consimilibus, Corpore, incisa est in Brachio sinistro *Fontanella*, ad præcavendum aliquâ ex parte Morbi recursum; nam in Occipitio, quà summa Cervicis Vertebra cum Capite committitur, Vulnus infligere

(quod

(quod in rem Pueri proculdubio fuiſſet) per amicos non licuit. Immunis tamen hoc pacto ab omni gravium Symptomatum acceſſione ſervatus Æger, robuſtis jam viribus adoleſcit.

Jure fortaſſis quis credat, Ignorantiam *Cauſarum* de quibus agitur in cauſâ eſſe quòd nullæ occurrant in immenſis Rerum Medicarum Voluminibus hujuſmodi Hiſtoriæ, & fore demum quum Harum diligenter habebitur ratio, ut non rara extent conſimilis Συμπάθειας Exempla.

Unum porrò reſtat ut moneam, nimirum Illos *Maniacorum Furores*, qui ad *Lunæ* Circuitus revertuntur, conjuncta etiam ſecum ferre *Comitialis Morbi* Symptomata; id quod ſe perpetuò comperire mihi non ſemel affirmavit Doctiſſimus Vir, D. *Tyſon*, in *Noſocomio Mente Captorum Lond.*

Lond. Medicus, qui idcircò hoc modo ægrotantes *Insanos Epilepticos* appellare solet.

Hæc cùm ita se habeant, minimè mirum est ex Veteribus quosdam (uti Authore *Aretæo* (*a*) discimus) hunc Morbum ad *Lunam* penitùs retulisse, opinantes Illam hoc Mali genus Sceleratis hominibus, in Flagitiorum pœnam, immittere, & *Sacrum* propterea ducentes.

Congenerem *Comitiali Morbo Vertiginem* dicit *Galenus* (*b*), hinc *Parvam Epilepsiam* antiquitùs appellatam esse scriptum reliquit *Cœlius Aurelianus* (*c*). Hoc certe huic Malo cum illo convenit, quòd utrumq; *Lunares* plurimum servet Periodos. Hoc idem testantur quàm plures a *Pitcarnio* notati Casus.

(*a*) *Aret. Cappad. de Diuturn. Morb.* lib. 1. c. 4. (*b*) *In Aphor. Hippocr. Comment.* 3. *Aph.* 17. (*c*) *De Morb. Chron.* lib. 1. c. 2.

Ad

Ad Epilepſiam deniq; referendi ſunt qui *Hyſterici* vulgò audiunt *Affectus*, quibus eo feliciùs medebitur quis, quo horum Periodos diligentiùs animadverterit. Narrat Caſum *Pitcarnius* ſibi notæ Mulieris juvenis at nuptæ, obeſo corpore & Crine rubræ; cui juſto parcius fluxerunt ſemper *Menſes:* Illa jam a quatuor annis queſta fuit de moleſto *Compreſſionis* in Vertice ſenſu, deſcendente ſimul ad Humeros uſque gelido Humore, cum gravi *Vertigine* & Strangulatione Faucium. Evomit quinetiam Ventriculus acrem Pituitam; Dolore & anguſtiâ premuntur Præcordia; urgétque mane cùm de lecto ſurgit, Spiritûs Difficultas. Recurrunt ordine conſtanti hæc Mala, Novâ Plenâq; Lunâ.

Morbum recenſet *Carolus Piſo* (*a*), in deſcribendis Ægritudinum Hiſtoriis nulli ſecundus Author, *Illuſtris Fœminæ, cui, non ſine ſenſu Suffocationis, circa Novam Lunam, gena ſiniſtra cum colli parte manifeſtum in Tumorem tollebatur.* Et viſam ſibi memorat *Puellam* (*b*), *quæ toto Vere circa Plenilunia Symptomatis hyſtericis perculſa fuit tam pertinacibus ut totam Lunæ quadram durarent; nam cùm primum diem reciprocis Motibus conquateretur, biduum poſt* ἀναυδία *ſopórq; altus eam detinebant; reliquum quaternarium quiritabatur, nugabatur, ſive leviter delirabat, vigilabátque.*

Paralyſes Periodicas obſervarunt non rarò Medici. Oppreſſit Virum annis gravem (Hiſtoriam referente *Piſone* (c)) cum ingenti Laſſitudi-

(*a*) *De Morbis à ſeroſâ Colluvie*, Obſ. 27. (*b*) Obſ. 28.
(*c*) Obſ. 16.

ne

ne Somnolentia; accedebant *Resolutio Nervorum* ac Stupor, Oblivio, & quædam Desipientia, cum Febre. *Reducebat has Querelas per duos annos Nova semper Luna, mitesentibus sensim Symptomatis, & extremis Recursibus umbram duntaxat seu Imaginem exhibentibus eorum quæ primis Periodis fuerant observata.*

Reciprocantis *Membrorum Tremoris* insigne Exemplum suggerunt nobis *Nicolai Tulpii* (a), animi Candore & acri Judicio commendati Scriptoris, Adversaria; Qui integrum triennium pallidam & habitûs planè pituitosi Virginem exagitavit, non assiduò sed interpolatis duntaxat vicibus, durante quâlibet Periodo ad horas fermè duas, cum Gutture rauco & suppressâ Voce.

(a) *Observ. Medic.* lib. 1. cap. 12.

Circuituum autem ordo (ſunt ipſiſſima Authoris Verba) *conveniebat manifeſtè, modò cum Maris, modò cum Lunæ, modò cum Solis Motu ; prout enim horum variaret ratio, pro eo etiam, vel celeriùs, vel tardiùs, accedere & recedere reciprocantis Tremoris Circuitus.*

Permagni eſſe Momenti *Lunam* ad concitanda illa *Mulierum Profluvia* quibus a *Menſtruis* quas ſervant vicibus impoſitum eſt Nomen, non ex Opinione vanâ, ſed ſedulâ Obſervatione compertâ re, affirmârunt Veteres. Et recurrerent ſanè, dubio procul, univerſis Fœminis eâdem certâ Lege hæ *Purgationes*, niſi obſtarent aliæ graviores Cauſæ, & Sideris hujus Influxui intercederent varia ſingularum Victûs Vitæq; ratio, infinitum Temperamentorum diſcrimen, & incerta denique pluri-

plurimorum Caſuum Vis & Efficientia. Certum eſt, in Regionibus propiùs ad *Æquatorem* ſitis (ubi validiſſimam eſſe Lunarem Actionem oſtenſum eſt) copioſiùs fluere *Menſes*; in iis contrà quæ *Polis* ſunt viciniores (cùm illa ibi ſit debilior) parciús. Id in *Borealibus*, imprimis obſervavit *Hippocrates* (*a*), qui & hanc reddit in *Scythicis* Mulieribus Sterilitatis Cauſam.

Hæc cùm ſit *Purgaminum Muliebrium* conditio, minimè mirum eſt, ſi & Viris quandoque eveniant *Periodicæ Hæmorrhagiæ*; *Sicuti* enim (ut brevibus rem hanc totam expediam) major, pro ratione Molis, Sanguinis in Fœminis quam in Viris copia, cauſæ eſt quòd ille certis intervallis per peculiares meatus è corpore exeat, iiſque maximè qui-

(*a*) *De Aere, Locis, & Aq.*

bus

bus imminutâ aeris ambientis pressione, facultatem se explicandi habet interna aura; *Ita* & in Maribus, illis imprimis quorum imbecilior est natura, & infirmius Fibrarum robur, si quando nimiâ *Plethorâ* turgescant Vasa, rumpentur ea necessariò illis potissimùm temporibus quibus horum distensionem minimâ vi reprimit externus Æther.

Invisit Me, proximè elapso anno, generosus Juvenis, infirmiore Corporis Fabricâ, cætera sanus, cui per sesquiannum redierat, *Novâ* constanter *Lunâ*, *Sanguinis Sputum*; Perstitit illud ad quatuor semper aut quinque dies, sensim imminuto Profluvio; quod eo singulis Recursibus sensit urgere vehementiùs, quo majorem Venarum *Plenitudinem* fecerat Victûs Vitæq; ratio.

Memora-

Memorabilis eſt, tum Morbi ipſius, tum qui hunc comitabantur Eventuum nomine, D. *Pitcarnii* Caſus. Is cùm in *Scotiâ* haud procul *Edinburgo* Ruri eſſet, anno (ſi bene ipſus meminit) 1687. Menſe certe Februario, Cœlo ſolito magis ſereno & rubente Sole, in ipſo *Lunæ Coitu*, ſubitum habuit, ſine manifeſtâ cauſâ, *Sanguinis* è Naribus *Profluvium*. Præceſſerat inſolitæ Virium Imbecillitatis gravis Senſus. Poſtridie in Urbem reverſus, comperit in *Baroſcopio* eâ ipſâ horâ (fuerat enim nona Matutina) altiùs ſubſediſſe *Hydrargyrum* quàm aliàs unquam id deſcendere aut Ipſi aut D. *Gregorio* (cujus in Ædibus aſſervabatur) viſum fuerat. Mortuum quinetiam eodem tempore concidiſſe D. *Cockburne* Profeſſorem Philoſophiæ, ex repentinâ *Sanguinis* è Pulmone *Eruptione*; Ex Amicis denique

nique qui ipsius opem, affligente quavis Ægritudine implorare solebant, quinque aut sex aliis atque aliis Humoris *Profusionibus* tentatos, in eodem illo temporis Articulo condoluisse.

Duo nobis in hanc rem Exempla subministrant *Regiæ Societatis* Collectanea. Alterum refert Medicus Celeberrimus D. *Musgrave*; quod est hujusmodi (*a*). Viro cuidam ab ipsa Infantia ad annum usque ætatis vicesimum quartum profluxit *Plenâ* semper *Lunâ* Sanguis ex Pollice sinistro, primùm quidem ad Uncias quatuor, post annum verò sextum decimum, ad semilibram. Quem Fluxum cùm ille, adustâ Ferro candente parte, inhiberet, incidit mox in gravem *Hæmoptöen*,

(*a*) *Philos. Transact.* Numb. 272.

ex

ex quâ, Sectâ ſæpiùs Venâ, & idoneorum Medicamentorum ope, difficulter demum & ægre evaſit. Alterius Summa hæc eſt (*a*). Caupo quidam *Hybernus*, ab anno ætatis quadrageſimo tertio uſq; ad quinquageſimum quintum, *Effuſionem Sanguinis* habuit ex Indice Digito manûs dextræ, ſingulis fere Menſibus recurrentem, ad libras circiter quatuor; quæ ſi quando arte reſtringeretur, urebat Brachium acerrimus Dolor. Minus quidem cum *Lunæ* Motu congruebant *hujus* quam *illius* Mali Circuitus, ob enormiorem fortaſſis Vitæ modum, & Detrimentum quod Ægri Sanitati attulit immodica emiſſi humoris copia; hoc ipſo tamen Memoriâ imprimis digna eſt iſta Narratio, quòd *Feſto Paſchatis*, hoc eſt,

(*a*) *Philoſ. Tranſact.* Numb. 171.

 proximo

proximo poſt *Æpuinoctium* Vernum *Plenilunio*, profluxit primò Sanguis; quod anni tempus hujuſmodi Morbis maxime opportunum eſſe, ex ſupradictis manifeſtum eſt.

Iſtud porro nos hic perpendere oportet, ab Experimentis *Sellæ* ſuæ *Staticæ* edoctum comperiſſe *Sanctorium* (*a*), principem hujus diſciplinæ Authorem, *Corpora Virorum ſana & moderatiſſimo Victu utentia, ſingulis menſibus fieri ſolito ponderoſiora, unius ſcilicet duarúmve Librarum pondere, & redire ad conſuetum pondus circa finem Menſis, ad inſtar Mulierum; ſed factâ Criſi per Urinam paulo copioſiorem vel turbidiorem.* Quapropter, Fiet ex ea re neceſſariò, ut illis Valetudinis Vitiis, menſtruis intervallis, obnoxius ſit Robuſtiſſimus quiſque, quæ a *Repleti-*

(*a*) *Medicin. Static.* Sect. 1. Apor. 65.

one

one ducunt originem; Ut, illis temporibus inſtet imprimis ab his periculum, quibus leviſſimo pondere diſtenſa Vaſa repellit ambiens Æther; Et denique, ut, cùm parium fere ſint Virium *Nova Plenaque Luna*, in *hanc* modò, modò in *illam* incidant hæc Morborum genera, prout opportunius eſt alterutri *Influxui* Corpus, & congruit magis cum hâc aut illâ Sideris Periodo, Humorum *Plethora*.

Tum frequens tum difficilis eſt ille Mulierum Morbus, quem *Fluorem Album* appellant Medici. Et hunc quidem per quatuor annos, *Novâ*, ſingulis Menſibus, *Lunâ*, recurrentem, perſtante ſemper octiduum Profluvio, obſervavit *Pitcarnius*.

Incerta eſt, & variis ſubjecta Caſibus, *Ulcerum* conditio, & habent hæc tamen interdum, certâ lege, ſuos Humoris *Æſtus*. Eruditum Juvenem memorat G. *Baglivi* (*a*), Ingenii minime vulgaris Vir, *Cui, Cùm laboraret Fiſtulâ Stercoraceâ in Inteſtino Colo prope Jecoris regionem, creſcente Lunâ ingens Stercorum Humorúmque copia ex Ulcere prodibat, quæ paulatim, eàdem decreſcente minuebatur; Cujus rei ita certam habebat experientiam Ægrotus, ut de Lunæ Quadraturis & Periodis ſolâ Humoris per Fiſtulam excreti obſervatione rite judicaret.*

Reducit mihi in memoriam hæc Narratio Adoleſcentis cujuſdam Infortunium, qui a Venereo cum impurâ Muliere Coitu ſenſit primùm in Dorſo Dolorem, in Femo-

(*a*) *De Experiment. circa Sanguinem*, p. m. 242.

ribus

ribus verò Gravitatem cum Imbecillitate ad motum, per quatriduum. Natum inde est in ipsâ *Colis Glande Ulcusculum*, è quo profluxit Pus mali odoris. Intra septimum diem desiit sponte suâ ille Fluxus; at *Novâ Lunâ* revertebatur denuò, perstante per aliquot Menses hâc Mali conditione, nimirum usque donec idonea adhiberentur Remedia; quibus tandem penitus cessit.

Renum Dolores per Lunaria intervalla reciprocantes animadvertet non rarò, quisquis æquam horum habuerit rationem. Morbum descripsit *N. Tulpius* (*a*), *Henrici Ainswordi*, *Theologi Britanni*, *apud Amstelædamenses*, *cui supprimebatur Urina*, *quolibet ferme Plenilunio*, *cum insigni angustia*, *&* *evidenti totius Corporis*

(*a*) *Observat.* Lib. 2. cap. 43.

in-

incendio, ad diem quartum. Neque excernebatur illa iterum, nisi vel declinante Lunâ, vel sectâ Brachii Venâ. Et *Periodicum* simul se vidisse retulit (*a*) *Capillorum Mictum, quolibet decimo quarto die revertentem, cum insigni Urinæ difficultate, & tantâ perturbati Corporis inquietudine, ut vix in Cubili se contineret Æger.*

Inspexi nuper sectum Pueri quinquennis Cadaver, cui Mortem accelerârant graves *Nephritidis* cum Vomitu & Alvi Fluxu, Accessiones. Oppleti erant tum Renes tum Ureteres Materiâ *Calculosâ*, quam varias hìc illìc cernere erat induisse Concretionis Formas. Primum Mali Fundamentum erat *aqueus* & limpidus *Humor*, qui paulatim *Lactescens* in tenues & ramosas *Crystallos* abiit, quibus in unum coeuntibus

(*a*) Ibid. *Observ.* 52.

acceſſit tandem *lapidea* Durities. Affirmavit mihi D. *Groenvelt*, harum rerum apprimè gnarus Medicus, qui confectum his ærumnis Miſellum ſæpiùs inviſerat, comperiſſe ſe *Plenam*, per aliquot Menſes, *Lunam* attuliſſe ſemper diros Ægro Cruciatus, quos elapſus plerumq; per Iter Urinæ unus aut alter *Lapillus* levabat.

Menſtruas ſæpe habere Recurſûs vices *Spiritûs Difficultates*, ab Experientiâ didicit ſubtilis judicii Vir, *Helmontius* (*a*); *Exacerbatur* (inquit ille) *Aſthmatis Paroxyſmus Lunæ Stationibus & Ævi Tempeſtatibus, quas ideo præſentit & præſagit.* Confirmat hoc ipſum *J. Floyerus* eruditus Eques, qui in deſcribendâ hujus Morbi Hiſtoriâ, cæteris

---

(*a*) *Aſthm & Tuſſ.* §. 22.

omni-

omnibus palmam præripuit; Deprehendit nimirum Is (*a*), *quatuordecim dierum intervallo reverti plerumque has Anxietates,* & *Lunæ Circuitibus consentire.*

Insolitum & rarum *Lunaris* Facultatis Effectum memoriæ prodidit, Doctrinâ Studióque pariter laudandus *Kerckringius* (*b*); Nota ipsi erat Matrona quædam *Galla, quæ tempore Plenilunii Facie prædita erat rotundâ,* & *sanè quàm formosâ; sed decrescente Lunâ, Oculi, Nasus* & *Os in unam partem vertebantur, ita ut deformis admodum in publicum prodire non sustineret, donec crescente iterum Sidere, rediret* & *ipsa paulatim ad suum Plenilunium,* & *Formæ suæ Venustatem.* Hoc si cui mirum vide-

(*a*) *Treatise of the* Asthma, pag. 17. (*b*) *Observ. Anatom.* 92.

atur, referenti Authori fidem facient comperta Vulgo in *Conchyliis* & multis Animantium generibus, consimilis Virtutis Exempla; Nam, ut cecinit olim *Lucilius* (*a*), sapiens Poeta,

Luna alit Ostrea, & implet Echinos,
Muribu' fibras,
Et Pecui addit ———

Et post hunc *Manilius* (*b*);

Sic submersa fretis Concharum &
Carcere clausa
Ad Lunæ Motum variant Animalia
Corpus.

Multis impedita Difficultatibus, & arduæ Disquisitionis est, *De Crisibus* in Morbis acutis Doctrina, operæ pretium itaque est, nunquid

(*a*) *Apud Aul. Gellium*, lib. 20. cap. 8. (*b*) *Astronomic.* lib. 2.

ad hanc explicandam conferat noſtra Diſputatio, paulò diligentiùs inveſtigare. Magnum habere Momentum ad Medicinam rectè faciendam *Dierum Criticorum* Conſiderationem, putârunt ſemper Veteres, & ad horum rationem diſtinxerunt *Febrium* tempora; Obſoletum jam eſt hoc Studium, & irridet aut ſupervacaneam ducit Medicorum Vulgus omnem de hiſce Quæſtionem. Idq; duabus, quantùm ego Conjecturâ aſſequor, potiſſimum de Cauſis.

Primò, Habebantur quæ hanc Artem effecerunt primæ Obſervationes in *Orientalibus* & *calidis* Mundi Plagis; Cùm ergo illæ in *Borealibus* & *frigidioribus* Regionibus ad Uſum reducerentur, nullâ habitâ Locorum Diſcriminis ratione, fefellerunt non rarò Medicorum Opinionem

nionem, nec ad ſpem reſpondit Eventus.

Deinde, Perpaucis Remediis conſtabat antiquitùs Medicina, neque aliam *Febribus* adhibere Curam moris erat, quàm quæ tenui Victu vim & ferociam Morbi aliquatenus reprimeret; *Naturæ Miniſtros* ſe præbebant Medici, & *Hanc* ſequentes Ducem ad varios Humorum in Corpore motus animum advertebant ſeduló. Poſtquam vero in diverſas Curandi vias proceſſerunt hujus atque illius Sapientiæ Profeſſoris æmuli, & ex *Opinionibus* magis quàm ab Experientia natis *Monitis* res agi cœpit, nullus relinquebatur iis *Præceptis* locus, quæ a priſcâ Medendi ratione pendebant; cùm non uno modo torquerentur jam Ægroti, & incertum ſæpe eſſet quinam ab ipſo Morbo ducerent originem Do-

lores, quóſve afferrent ingeſta perverſo more Pharmaca.

Quo certiùs itaque conſtet quibus præcipuè innixa ſit Fundamentis hæc Antiquorum Diſciplina, & ad quam Normam exigere Obſervationes ſuas debeat quiſquis horum hâc in parte Studium æmulari exoptat; Pauca quædam in medium proferenda ſunt.

Primò; Habent Morbi omnes Ἐπιδήμιοι, ſive qui in Populum ſæviunt, ſua quique, certo ordine diſtributa, *Tempora*, quibus increſcunt, conſiſtunt, & ad Sanitatem inclinant. Conſtantes adeò & perpetuæ ſunt horum Leges, ut quoties a *Cœli Statu* oriuntur *Febres*, quarum Acceſſiones in pleriſq; ſine intermiſſionibus urgent, ſi modò contingat has quavis de Cauſâ, in

aliis per circuitus redire, penſentur ſemper Paroxyſmorum numero ceſſantis Morbi intervalla, ita ut parem menſura ægritudinem ſuſtineant utroque modo laborantes.

Id ipſum ſolâ Experientiâ comperit, in indagandis Morborum Hiſtoriis ſolertiſſimus *Sydenhamus*, qui hâc de cauſâ ſex Menſes durare *Quartanas Autumnales* animadvertit (*a*), quoniam ſi ritè ponatur calculus, inter omne id tempus recurrentes Acceſſiones horas complent 336, ſive dies 14; qui quidem *Continuarum* Febrium quas eadem anni Tempeſtas apportat Terminus eſt.

Neque diſcrepat ab hac ratione *Galeni* Obſervatio (*b*), ideò nimirum, ſeptenos habere Circuitus

(*a*) *De Morb. Acut.* p. *m.* 95. (*b*) *Comment. in Aphor. Hippocr.* lib. 4. Aph. 59. & *de Criſib.* lib. 2. c. 6.

Ex-

Exquisitam Tertianam, cùm *Legitima Continua* intra ſeptimum diem deſinat, quia *unum conficiunt diem ſinguli Paroxyſmi* ; hoc eſt, diſpar licet ſit hujus & illius Morbi conditio ; æquale tamen eſt quo Corpus ab alterutro tenetur, temporis ſpatium.

Cauſa porrò cur iſtud ita eveniat hæc eſt, nempe,

Secundò; *Fermentatur* in hiſce Malis Sanguis, neque defervеſcit ille, uſque donec per *Organa Secretionis*, prout his aut illis magis accommodatus eſt Humor, foras derivatæ fuerint plurimæ Morbum committentes particulæ.

Tertiò ; Sicuti ſuis quiſque temporibus defæcantur qui fermenteſcunt Liquores, ſic definitum habet

bet ſpatium quo depuratur a *Fermento* Vitale Fluidum.

Quartò; Denique, non eodem perpetuo Tenore curſum ſuum peragunt quæ conjuncta ſecum fert hæc Sanguinis *Effervеſcentia* Symptomata, illa verò horum ratio eſt, ut *certis* imprimis *Diebus* adeò manifeſta ſui prodat indicia Morbus, ut non difficile ſit ex iis, felicem an infauſtum *Exitum* habitura ſit Ægritudo, conjecturâ augurari.

Hâc perſpectâ Febrium conditione, Veteres *Dies* illos qui Morte aut Sanitate finiebant plerumque Morbum, *Decretorios* appellârunt; Hos verò quibus præcipuè Spei aut Periculi oſtendebantur Notæ, nominârunt *Decretoriorum Indices*.

Et hactenus quidem non erat conjecturalis hæc Scientia; adjuncta

verò

verò demum probis Obſervationibus perverſa Ratiocinia magnis implicuerunt dubiis eam Quæſtionem. Neſcivit *Hippocrates* iſtius Morborum acutorum naturæ Cauſam, quâ Ægrum liberabat Dies *ſeptimus*, *quartus decimus*, aut *unus* & *vigeſimus*. Famâ inter alias eminebat illis temporibus *Pythagoræ* Schola; cujus magna Scientiæ pars in *Harmoniâ* & reconditis *Numerorum* Myſteriis poſita erat; *Impares Paribus* efficaciores habebantur, ſumma verò tribuebatur *Septenario* potentia. Has Philoſophi Opiniones ita ſequebatur divinus in Medendo Vir, ut Recidivam timeret ſi *pari* die deſiiſſet Febris (*a*), & *decimum quartum* aut etiam *unum* & *vigeſimum* diem expectaret, niſi *ſeptimus* Morbo finem feciſſet; quoniam *multum*

(*a*) *Aphor.* Sect. 4. 36.

potest

potest tum in Ægritudinibus, tum in Partu edendo, Numerus Septenarius (*a*).

Cùm verò certum esset, solvi interdum Febre laborantes, Die *sexto* aut *octavo*, sine periculo Recursûs, has Rationes ut vanas repudiavit *Asclepiades* (*b*), & jure Sententiam dixit *Celsus* (*c*), *In his antiquos, tunc celebres admodum, Pythagoricos Numeros fefellisse.*

Isto animadverso Errore, *Galenus* feliciùs longè in hâc Disquisitione processit; nec ab *Imparium Dierum* Efficaciâ ducere originem censuit Febrium *Accessiones* & *Crises*, sed a Facultate *Lunæ*, quæ *Terrestribus imperat, & cætera Sidera vincit, non Potentiâ, sed Vicinitatis Virtute* (*d*).

Habent itaque, si ipsius authoritatem sequi velimus, Circuitus

(*a*) *De Septimestr. Partu.* (*b*) *Vid. Celsum*, lib. 3. cap. 4.
(*c*) *Ibid.* (*d*) *De Dieb. Decretor.* lib. 3.

ſuos, quibus ſeptem dierum intervallis accedunt & inclinant Morbi acuti, a Curſu *Lunæ*, quæ *ſingulis Hebdomadis*, *cùm nimirum Illa Nova, Dimidia, vel Plena eſt, Viribus pollet maximis* (a).

Ex hiſce manifeſtum eſt, ritè advertiſſe *Galenum* Cauſam quæ Paroxyſmos Febrium immutet, at *Modum* quo hæc Effectum parit, non fuiſſe conjecturâ aſſecutum. Summa Rei hæc eſt.

Criſis eſt Materiæ Morbum facientis per hos aut illos Corporis meatus Expulſio, quæ ut cum Ægri Salute peragatur, eatenus illa comminuenda & digerenda eſt, quoad permeare & tranſire poſſit per Ora *Glandularum* ad quas appellit. Idcirco, ſicuti perfectiſſima fit *Sudoribus* Febris *Solutio*, (tum quòd Na-

(a) *De Dieb. Decretor.* lib. 3.

turâ

turâ cæteris omnibus plus Liquoris exſpuant *Subcutaneæ Glandulæ*, tum quoniam per anguſtiſſimos harum Tubulos non alius quàm tenuis & probè *concoctus* Humor percolari queat,) ita maximo cum periculo Morbum Finit *Sanguinis Fluxus*, indicat enim ille eam eſſe Mali indolem, ut per nullas Corporis *Vias* defæcari poſſit Sanguis, qui proinde *Effervescentiâ* ſuâ Canales dirumpit. Mediam hîc conditionem habent geniti in illis Partibus *Abſceſſus* per quas craſſi & tenaces expurgantur Succi.

Certum eſt igitur, ſi modò in *Novam Plenámve Lunam* incidat Tempus, quo aut a *Deferveſcente* Sanguine foras pellitur noxius Humor, aut *Profuſionem* minantur ultra modum tenſi ab Æſtu Febrili Canaliculi, eò faciliorem & pleni-

orem fore Morbi *Crisin*, quòd minore tum vi Corporis superficiem urgeat, & Fluidorum impetum reprimat circumfluus Æther. Fieri quinetiam posse, ut ob variam hujus Causæ rationem, *hodie* interdum peragatur quam, pro more & conditione Ægritudinis, *crastinus dies* apportare debebat, Febris *Solutio*; aut in *posterum dium* contrà differatur, qui *hodiè* sperandus erat Morbi Terminus; Cùm acceleretur Motus Naturæ a Facultate Lunæ, & hujus ope nonnunquam indigeat, ad amovendum Aeris Obstaculum, solito debilior Animalis Machina. Idcircò, *sexto* quandoq;, quandoq; & *octavo*, utì observavit *Hippocrates*, solvetur Morbus, cujus Circuitum *septimus* in plerisque Dies definit.

Conve-

Convenit itaque, ſi *Lunaris* Virtutis in hiſce Caſibus Momentum perpendere velimus, Tempus quo primùm invaſit Morbus diligenter notare; *Hujus* deinde Indolem, & quonam *Secretionis* genere, Salutem Ægri moliri ſoleat Natura probè nôſſe; neque nimiâ ſedulitate, præſertim ſub finem Ægritudinis, Humorum Motus turbare; Laborantis denique Vires æſtimare atque expendere. Comperiet dubio procul ſi quis has in faciendâ Medicinâ Leges ſervaverit, non *Novam* ſolùm *Plenámque Lunam*, ſed & *Sideris* ad *Meridianum* Cœli faſtigium, aut huic oppoſitum Locum, Acceſſionem, ad immutandum Corpus animale vim afferre maximam.

Comprobant id ipſum, & Nobis quaſi ob oculos ponunt, D. *Paſchalii de Partu & Morte Animalium, nec non de Morborum Acceſſionibus,*

Obſer-

Observationes (*a*); Partitur, nimirum, ille Νυχθήμερον in quatuor *Senarios* Horarum; *Primum* conficiunt tres Horæ antecedentes Lunæ ad *Meridianum* Cœli Verticem appulsum, unà cum tribus quæ hunc subsequuntur; *Secundum* verò, quæ his proximè succedunt Sex Horæ; Ex reliquis denique *Diei veri* Partibus constant *Tertia* & *Quarta* Ἑξάς. Hinc animadvertit, Nullum Animal Nasci aut Mori tempore *Primi* aut *Tertii*, quos *Fluxûs Senarios* appellat; Contingere verò omnem tum Partum tum Mortem *Secundo* aut *Quarto*, quibus *Refluxûs* imponit Nomen. Incessere quinetiam, in *Febribus intermittentibus*, Paroxysmi plerumque Vim *Fluxûs* horis, Solvíque mox sudoribus eundem *Refluxûs* tempore. Ex his

(*a*) *Philos. Transact.* Numb. 202.

colligit,

colligit, Motum, Vigorem, & Impetum perſtare maximè *Fluxûs Senariis* ; Quietem contrà, Imbecillitatem & Interitum, ad *Refluxûs Senarios* præcipuè pertinere.

Non falſò itaque Memoriæ olim prodidit *Ariſtoteles*, *Nullum Animal niſi Æſtu recedente expirare* (*a*).

(*a*) *Vid. Plin. Hiſt. Nat.* lib. 2. cap. 98.

Caput

Caput III.

AD usum demum quem Nobis in Medendo præbeat hæc Disquisitio, transeundum est; Et is quidem non foret nullus, si ad Prædictiones *Accessionum* & *Eventuum* in Morbis solummodò spectaret, cùm istiusmodi Judicia Medico concilient Honorem, Ægrorum verò Spem & Fiduciam confirment. At verò majus hinc Emolumentum consequemur, ipsam enim Morborum *Curam* ab hisce Ratiociniis promoveri ostendam. Et primò quidem dicam quod est universalius, ut ad ea quæ de Singulis observanda restant, sternatur Via.

Satis itaque conſtare arbitror, Morbos omnes quorum Circuitus *Lunæ* Periodis reſpondent, eſſe à *Repletione* oriundos. Cùm enim Actio *Lunaris* per ſolam Vaſorum Diſtenſionem Effectum ſortiatur, liquet illam Plenitudinem tantùm augere, quæ ſive *Moli* Fluidorum, ſive eorundem *Turgeſcentiæ* debeatur, idem valet.

Ideoque in omni Malo per ſingulos Menſes ſemel aut iterum recurrente, quod ab Influxu *Lunæ* Vires acquirit, uſui erit *Depletio*; quæ ſi non Morbo Medelam, at ſaltem levamen feret.

Quoniam verò in hoc Remedio, ſpectanda ſunt imprimis Ægritudinis *Genus*, & Detractionis *Modus* & *Tempus*, quædam erunt de his omnibus tenenda Præcepta.

Convenit ergo Expendere primùm, num in Arteriis hæreat Cauſa

Morbi, an verò Vitio Liquorum qui è Sanguine derivantur, in *Partem* quamvis Corporis *principem* transferatur. In priore Casu, plus *Missioni Sanguinis*, in posteriore, plus *Medicamentis*, quæ Errores ejusdem emendent, tribuendum erit.

Præterea, cùm Experientiâ Duce, discamus tutissimè demi Materiam per Vias quas Natura monstrat; per quos Meatus in quovis Malo sponte ægrotantis fiant Purgationes, diligenter animadvertendum erit.

Deinde, *Tempus* maximè opportunum *Detractioni* erit in plerisque Casibus paulo ante Accessionem Mali, cùm hoc modo non solùm venienti Morbo occurratur; sed & turgescens Materia faciliùs & copiosiùs è Corpore erumpat.

Sed

Sed de his quidem luculentius erit Judicium, si quædam ad Morborum, quos prius recensui, Curam pertinentia, brevibus saltem expediam.

A *Morbo Comitiali* incipiam; Is cùm in Adultis sit curatu difficillimus, in Pueris tamen haud ægrè levamen recipit. Et quidem, quantùm præter alios *Detractionis* Modos, hîc valeat serosi Humoris è Capite, per admotum Occipiti Emplastrum *Vesicatorium*, *Depletio*, ex eo quem suprà retuli, Casu manifestum est; qui Fidem facit *Panarolo* affirmanti se *Vesicante Suturæ Coronali apposito Puerum septennem*, *Aphonum*, *stolidum*, *& Epilepsiæ obnoxium*, *Sanitati restituisse* (a); Et *Celsi* Consilium commendat, suadentis in hujus Morbi

(a) *Observ. Medic. Pentecost.* 4. Obs. 30.

Insultibus, *Occipitium incidere, & Cucurbitulas admovere, Ferroque candente in Occipitio, & infra quà summa Cervicis Vertebra cum Capite committitur adurere duobus in locis, ut per ea perniciosus Humor evadat* (a). Occupavit enim *Cerebrum* in plerisque hisce Ægritudinibus Malum; quod sicuti in Infantibus *Plenitudini* & Sanguinis, nondum Exercitiis & Pulmonis Actione subacti, *Lentori*, ita in ætate provectioribus, *Delapsibus* ab alto, aut subitis *Terroribus* ortum sæpissimè debet. Si quid hîc adversus gravissimum Valetudinis genus a Medicamentis quæ *Fluidorum* Vitium corrigunt Præsidii est, id forsan a *Cinnabari*, sive *nativâ*, sive *factitiâ*, aut a Radice *Valerianæ* sylvestris, antequam Caulem edat in pulverem tritæ, fre-

(a) *Lib.* 3. *Cap.* 23.

quenti

quenti usu, jure licebit expectare. Utriusque laudabiles Dotes non semel sum Expertus. De *hujus* imprimis Virtute consulendos velim, tum laudatum modò *Panarolum* (*b*), tum *Fabium Columnam* (*c*), eruditum & Herbarum Scientiâ nulli secundum, Authorem.

His ipsis Remediis cedit *Vertigo*. Vomere verò oportet interdum Ægrum, & admotis Capiti aut Cervici Emplastris *Epispasticis*, foras ducendus est noxius Humor. Oculorum est hic Morbus, & a tensis ultra modum extremis Arteriolis, utì ex Theoriâ *Bellinianâ* manifestum est, trahit plurimùm originem, unde *Lunæ* Circuitibus consentire minimè mirum.

Neq; multùm dispar est *Affectuum Hystericorum* Cura; Verùm *hi*

(*b*) *Observ. Pentec.* 1. Obs. 33. (*c*) *Phytobas.* p. 120.

Sanguinis

Sanguinis Missionem minimè ferunt. *Alvus* quoque rarò ducenda eſt. Utilior longe eſt *Vomitus*, ſub tempus præſertim ingruentis Mali: Id, ſi jam invaſit, optimè diſcutiunt in Pilulis ſumpta *Gummi Ammoniacum*, viroſum *Caſtoreum*, *Sal Succini*, & conſimilia, quæ Spiritus reficiunt Pharmaca. Facienda tamen eſt in pleriſque his Caſibus Vitæ conſuetudini Muliercularum, & Animi imprimis Affectionibus Medicina.

Menſtruas Recurſûs vices ideò ſervat quandoque *Paralyſis*, quia a Capite plerunque incipit hic Morbus; extra Canales nimirum propulſo ſeroſo Latice, qui pro varietate Locorum in quæ depluit, hujus aut illius Partis *Nervorum Reſolutionem* parit. Hinc fit, ut *Apoplexiam* ſæpiſſime ſubſequatur hic Affectus, interdum utroque, interdum

dum altero tantùm resoluto Corporis Latere. Si quando verò a læsis extrinsecus Nervis, aut natis intus Tumoribus, oritur hujusmodi Imbecillitas, illa certos Circuitus non habet.

Utile hîc erit, post Depletionem redundantis Pituitæ, quam felicissime plerisque in Casibus absolvunt *Alvi Dejectiones*, revertenti Malo occurrere, non solùm Medicamentis quæ frigidos & tenaces Humores extenuant, qualia sunt *Radix Raphani rusticani*, *Valerianæ sylvestris*, *Semen Sinapios*, & siquæ sunt his similia; Sed & crebrâ Corporis in *Aquam frigidissimam Demersione*; si Vires, nimirum, & Ætas id sinant; non pariter enim *Senio Confectis* ac *Juvenibus* prodest ista Medicina; quæ cùm *Fibrillas* relaxatas *constringat*, & *Urinam* simul *moveat*, utroq; modo huic Valetudini est aptissima.

Eâ

Eâ de Causâ, Veteres, uti Author est *Cœlius Aurelianus* (*a*), sic laborantes aut Natare cogebant in Mari, aut decurrentibus ab alto Aquis Partes infirmas aliquandiu subjicere. Ob majus scilicet Aquæ *marinæ* quàm *dulcis Pondus*, & acrius delabentis præcipiti cursu *Rivi* quàm stagnantis *Laticis Frigus*.

Quod ad *Fluoris Menstrui* in Mulieribus Vitia attinet, id seriò perpendendum est, uti plurimùm Causam habet *Nimia Profusio* in *Acrimoniâ* Sanguinis, ita ortum sæpissime trahere Mensium *Retardationem* ab ejusdem *Lentore*. Rariùs verò ob Humoris paucitatem supprimitur hic *Fluxus*; adeò singulari Artificio, ad Salutem singularum & Generis Propagationem pariter neces-

(*a*) *Chronic.* lib. 2. cap. 1.

sariæ,

ſariæ, Purgationi proſpexit & conſuluit Sapientiſſimus rerum Conditor. Quocircà, ſicuti in *Immodico Profluvio* habenda eſt ratio *Temporum*, quibus facillimè ferventem Humorem Canales ſuos dirumpere expoſitum eſt, ut, cùm illa inſtant, *Miſſo* quàm longiſſimè inde ubi prorumpit, *Sanguine*, avertatur Materiæ Curſus; ita quoties non provenientia Menſtrua *Venæ Inciſionem* deſiderant, ſervanda eſt imprimis *Lindani* Cautio, quam ab *Etmullero* (*a*) commendatam, explicuit nuper & ingenioſè demonſtravit Vir Doctiſſimus D. *Freind* (*b*). Porrò, Cùm efficaciſſime Liquoris Arterioſi Effervefcentiam, quâ diſtenduntur Vaſa, reprimat & compeſcat *Cortex Peruvianus*; maximè juvabit,

(*a*) *Tom.* 2. *pag.* 1017. *Edit. ult.*
(*b*) *Emmenolog. pag.* 103.

fi quando larga nimis timetur *Effusio*, paucis aliquot ante imminentem Acceſſionem Diebus, creber nobilis iſtius Medicamenti Uſus.

Hæc eadem & in aliis omnibus, quæ certis intervallis recurrunt, *Hæmorrhagiis* tenenda ſunt; petito ſimul ab iis Pharmacis auxilio quæ dilatatas ultra modum Fibras reſtringunt & coercent; inter quæ principem habere locum concretum illum *Succum*, cui falſò *Terræ Japonicæ* impoſitum eſt nomen, quàm plurimis Experimentis deprehendi, in illis imprimis quæ ex Pulmone fiunt *Sanguinis Rejectionibus*.

Illud verò ut hic moneam neceſſe eſt, Tantam, nimirùm, eſſe in hujuſmodi Caſibus *Lunæ* Facultatem, ut ſuppreſſo interdum qui ab unâ parte fertur ſanguine, is ex aliâ, ruptis extremis Canaliculis, exeat. Id accidit *Generoſo Juveni*, Cujus

Morbum

Morbum ſuprà (*a*) retuli; Cùm enim *Sanguinis* ex Pulmone ſingulis Menſibus prorumpentis *Sputum* repreſſerant laudata modò Medicamenta, patiebatur Is, dictis Temporibus, Ejuſdem ex Naribus *Fluxum*, a quo tamen, cùm Malo jam immunis eſſet princeps Pars, nihil erat metuendum periculi.

Pari quidem ratione contingit hoc, quâ *Quadrupedibus* quæ per *Menſtrua* purgantur, *Novâ* plerunque *Lunâ* incidere hoc Profluvium, obſervatum eſt. Id *Equabus* imprimis & *Simiis* uſu venit; Et *His* ſane adeò conſtanti ordine, ut *Ægyptii* olim, uti Teſtis eſt *Orus Apollo* (*b*), *non ſolùm pro Lunâ Cynocephalum pinxerint, ob conſenſum quendam quoad Lunæ cum Sole coitum afficitur*

(*a*) *pag.* 46.

(*b*) *Hieroglyphic. Vid. Geſner. de Simiis.*

hoc

hoc animal, Misso nimirum Fœminæ è Genitali Vase Sanguine; sed & in sacris Simias nutriverint, ut ex ipsis Conjunctionis Solis & Lunæ tempus cognosci possit. Certa itaque se produnt in omnibus animantium generibus *Imperii Lunaris* Indicia, modò constans & æquabilis Victûs ratio Sideris Virtuti reddat opportunum Corpus.

Hæc qui intellexerit, quâ necessitate Menstruos etiam interdum servet Circuitus *Fluor Albus*, perspiciet; imprimis si hunc humorem profundant Uterina Vasa; modò enim ex *his*, modo ex *Glandulis* quibus consita *Vagina* est erumpit tetra Colluvies. In *illo* Casu, fluentibus *Mensibus* supprimitur Profluvium; In *hoc*, etiam cùm in Menstruis est Mulier perstat adhuc, & vel dum in Utero gestat, excruciat.

Neq;

Neq; diſpar admodum eſt *Ulcerum* ratio; è quibus cùm *Sanies* jugiter exeat, minimè mirum eſt ſi largiorem hujus effuſionem faciant jam memoratæ Cauſæ; illis maximè in Partibus, ubi laxior & facile cedens Corporis compages vix ullâ vi contra Canaliculorum diſtenſionem reſiſtit. Unde a *Capitis Vulneribus* graviſſimum imminere *Novâ Plenâque Lunâ* Periculum, compertum eſt.

Nephriticos Dolores haud feliciùs quis lenire aggrediatur, quàm detracto primùm è Venis Sanguine. Neque profectò inutile erit illis qui hiſce Cruciatibus tentantur, per quæ Intervalla recurrant Paroxyſmi obſervare, & quo tempore maxime periclitantur, Depletionem Vaſorum moliri. Iſtud enim conſtat,

Com-

Compreſſionem anguſtorum in Renibus Meatuum à minimarum Arteriolarum Plenitudine Malum hoc fovere, quam augere ſemper *Novam Plenamve Lunam*, extra dubium eſt.

Unde mirari ſubiit aliquoties, Hiſtoriarum Medicarum ſcriptores totos eſſe in *Præcipitandis* (utì loqui amant) in Tubulos Renales *Arenulis*, cùm ex Inciſione Cadaverum didicerim, ut ſuprà memoratum eſt, primam concreſcentis *Calculi* Materiam eſſe limpidiſſimum in *Carunculis* per quas deſtillat Urina, *Serum*; quod in lapidem dureſcere poſſe, Nemini mirum erit, qui *Salium* fluidorum *Vires Attractrices*, & Effecta impediti in anguſtiſſimis Canalibus Motûs, cognoverit. Hinc fit, Ut dato ſubinde *Mercurio Dulci* plus proficiamus in incipiente hoc Morbo, quàm quibuſvis *Urinam moventibus* Medicamentis ; Reſera-

tis

tis nimirùm a nobili Pharmaco tenuium Vaſorum Obſtructionibus, & prohibitâ, quæ has plerunque ſequitur, Salſorum Humorum Cohæſione.

Cùm non uno modo noceat his quos *Spiritûs* premit *Difficultas*, *Lunaris* Vis, tum nimirum ob minorem Ætheris in Pulmonem ducti portionem, tum ob majorem Vaſorum Sanguinis Dilatationem, omni ope triſtiſſimo malo ſubveniendum eſt, *Sanguinis Miſſione*, leni *Vomitione*, *Alvi liquatione*, interdum & *Purgatione*. Cavendum verò eſt, maximè ſub tempora impendentis Ægritudinis, ab illis omnibus quæ Sanguinis impetum & fervorem concitant; urget enim in hujuſmodi Anxietatibus *Febricula*, quam calidis ſive Cibis ſive Medicamentis incendere nefas eſt. Unde *Clamoribus &*

Ira-

Iracundiâ Anhelis abstinendum esse, monuit *Hippocrates* (a), *& Æstate sæpiùs & sæviùs quam Hyeme infestare Asthmatis Accessum*, observavit *Helmontius* (b). Hâc de Causâ, præter ea quæ dixi, multum hìc valent illa Remedia quæ refrigerant simul Humores & Urinam pellunt; qualia sunt, *Acetum* in quo infusa sit *Scillæ* Radix, Acidus *Nitri* aut *Salis Ammoniaci* Spiritus, *Aqua Fumo Sulphuris* saturata, *Gas Sulphuris* vocant *Chymiæ* Authores; Et quæ his consimilia recensuit plurima laudatus *Floyerus*.

Diligentiam Medici & acre Judicium desiderat *Febrium* Cura. Hæc *Depletionibus* fervescente primùm Sanguine potissimum peragitur; *Al-*

(a) *Epidem.* Lib. 6. Sect. 4.
(b) *Asthm. & Tuss.*

vi verò *Purgatione* ideò rariſſimis in Caſibus utendum eſt, quoniam turbatur ab Illâ Humorum motus quo Sanguinis Defæcationem molitur Natura. Cùm conſiſtit Morbus, tenui magis victu quàm Medicamentis res agenda eſt. Inclinatâ verò jam Febre, reficiendæ ſunt paulatim laborantis Vires, quo faciliùs per Vias quas monſtrat Mali conditio, foras pellatur ſuperans Materia.

Utilia ſuper his Præcepta tradiderunt Veteres, quorum rationem ſimul & Uſum *Belliniana* Nos docet Theoria. Medicamenta verò quibuſvis Morbi Temporibus accommodare, ille demum ſciet, qui Remediorum Facultates, & quâ neceſſitate per has aut illas partes deriventur varii generis Humores, probè intellexerit.

FINIS.

COROLLARIUM.

Cùm in primis hiſce Schedis expoſitum ſit, quæ *Morborum Recurſus* memoratis temporibus faciunt *Cœli Motus*, *Ventis* ſimul concitandis pares eſſe; *Horum* verò Vim variam ſentire Nos, prout conſpirârint cum illis ad agitandum *Aera*, aliæ pariter atq; aliæ Cauſæ; Operæ pretium erit quantum has Rationes confirmet ipſa Rerum Natura, brevibus ſaltem indicare.

Incidit ante aliquot Menſes, anno proximè elapſo, *Die Novembris* xxvi. paulò ante mediam noctem, graviſſima *Procella*; ſtupentibus cunctis & attonitis inſolito prorſus & immani

immani *Ventorum* Furore; qui ultra ſex horas perſtitit.

Hiſtoriam & Cauſas omnes mirabilis Eventûs pertexere, mihi neq; opera eſt neq; otium; demandatam hanc ingenioſiſſimo Viro D. *Halleio* Provinciam capeſſere nolo; Quantum verò ad rem noſtram facit, attingam leviter.

Erat illo tempore *Luna* in *Perigæo*, inſtabatque ſimul *Novilunium*; Utraque de Cauſâ ſurſum ferri *Æthera*, & increbreſcere *Ventos*, demonſtratum eſt. Et hinc quidem qui ſubſequebantur Maris *Æſtus*, erant immodici & maximè tumentes. Et altius ſolito, pleriſq; ſaltem in Locis, ſubſedit in *Baroſcopio* Hydrargyrum (*a*).

(*a*) *Philoſoph. Tranſact.* N° 289.

Accedebant verò his, dubio procul, ex ſupra (*b*) memoratis aliæ pariter Cauſæ; Illas omnes dignoſcere Nobis minimè licet; at *Cœli* ſaltem manifeſta Conditio quantum ad hanc Calamitatem contulerit, perpendi poteſt.

Poſtquam in illis Locis quibus incubuit hæc fera *Ventorum Vis*, per *Æſtatem* & *Autumnum* copiâ ſolito majori deciderant *Pluviæ*; Mitior & *Calidior* quàm pro more Anni appetebat *Hyems*; ita ut ad finem uſq; *Novembris*, Liquor in *Thermometro*, cujus Gradus *quartus ſupra octogeſimum* Gelu indicat, infra *Centeſimum* nunquam ſubſederit (*c*).

Et hinc ſanè, collectas fuiſſe in *Ætheriâ* Plagâ, ſurſum latis ab Ardore ex humidâ Terrâ Anhelitibus,

(*b*) p. 22.

(*c*) *Philoſoph. Tranſact. loc. citat.*

Salium,

Salium, *Sulphuriſque* innumerabiles Atomos, conjecturam facimus; quibus variè coeuntibus & agitatis, acceſſit huc & illuc effluenti jam *Aeri* exitialis Impetus.

Fidem dictis faciunt, quibus crebris, ſub tempus funeſti Turbinis, micuit Æther, *Fulgura*; & *ſalſo Sapore*, die inſequente, Linguam ferientia, etiam in Campis longè a Mari remotis, Arborum *Virgulta* & *Gramina*; ut deguſtatum Pabulum refugerint Pecudes.

Sed hæc fuſiùs perſequi minimè vacat. Iſtud potiùs meminiſſe juvat; Contigiſſe etiam Patrum noſtrorum Memoriâ immoderatam *Tempeſtatem*, huic fortaſſe jam dictæ minimè parem, at cujus tamen miram Violentiam referunt illorum Temporum Annales. Sæviit illa, Nocte quæ Mortem impii Perduellis

lis *Cromwellii* insecuta est, *die* 3. *Septembris*, *Anno* 1658.

Aeris per illius Anni decursum, Statum & Morem nullæ, quod quidem sciam, docent *Ephemerides*. Istud verò observâsse, pertinet ad propositum; *Plenam*, nimirum, *Lunam*, sub accessum *Æquinoctii Autumnalis*, apportâsse hanc *Ventorum* Rabiem; ut mirum non sit magnis Motibus opportunam fuisse *Cœli* regionem.

Pari necessitate, in illis Regionibus quas crebra premunt *Diluvia*, iis plerunq; Temporibus fieri *Inundationes* observatum est, quibus Viribus maximis pollet *Luna*; ut non immeritò horum Malorum præcipuam Causam in Tumentes immodicè *Maris Æstus*, & infeliciter simul conjunctam horum aut illorum *Siderum*

derum Facultatem attractricem, conjecerit Eruditus *Baccius* (*a*).

Has & consimiles habent a *Naturâ* Causas *Ventorum Turbines* ac *Tempestates*; Quantum enim ad Quæstionem de *Divinâ Potentiâ* spectat, num Supremi *Numinis Irâ* extra Rerum Ordinem, eveniant hujusmodi *Calamitates*, differere non est nostrum; Religionis Vinculis animos hominum absolvere minimè conabor; Quanquam enim certis Legibus constare & moveri sciam singulas immensæ hujus *Machinæ* Partes, & eandem Fabricæ Dispositionem quæ *Universæ* Moli commodissima est, *Paucis* quandoq; in Locis inferre debere Clades & Damna; Suum tamen Rerum Conditori Opt. Max. in omnia quæ

(*a*) *Del Tevere*, lib. 3. p. 228.

perfecit

perfecit jure cedendum eſt Imperium. Et erat fortaſſis *Divinæ Rationi* conſentaneum illo Artificio Mundum inſtruere, quo caderent interdum Noxæ & Detrimenta in Homines, quos *Fulminibus* terrere, & *Prodigiorum Tempeſtatumque* metu in Officio continere, neceſſe habebat.

F I N I S.
